

N.º 540

Preu: 50 cèntims

CL C XX/1

287

LA ESCENA CATALANA

Publicació quinzenal

de la Llibreria BONAVIA - Tapineria, 4

J. POUS I PAGÈS

(Fotog. Areñas)

J. POUS I PAGÈS

VIVIM A LES PALPENTES

COMÈDIA DRAMÀTICA EN 3 ACTES

J. POUS I PAGÉS

VIVIM A LES PALPENTES

COMÈDIA DRAMÀTICA EN TRES ACTES

Estrenada en el Teatre Novetats, la nit del 21 de març de 1930.

REPARTIMENT

<i>Agna Maria</i>	Pepeta Fornés.	<i>Mel-i-sucre</i>	Avelí Galceràn.
<i>Úrsula</i>	Maria Morera.	<i>Noi-ros</i>	Antoni Martí.
<i>Joana</i>	Teresa Gay.	<i>Doble-sis</i>	Ramon Bañeras.
<i>Francisca</i>	Teresa Gay Raventós.	<i>Sisó...</i>	Josep Soler.
<i>Senyor Jeroni</i>	Antoni Gimbernat.	<i>Galvana...</i>	Francesc Ferràndiz.
<i>Senyor Berenguer</i>	Joaquim Torrents.	<i>Pigat</i>	Llorenç Duràn.
<i>Pastetes...</i>	Domènec Aymerich.	<i>Morra</i>	Ramon Minguell.
<i>Nicolau...</i>	Pere Gener.		

És propietat. La *Sociedad de Autores Españoles* és l'encarregada d'administrar els drets de representació.

Aquesta edició correspon al número 340 de LA ESCENA CATALANA.

A LA MEMORIA DE

MERCÈ GOMEZ ILLA
MULLER LLEIAL

*per tot l'amor que ens hem tingut
per totes les hores de dolor i d'alegria que hem viscut
per tot el confort que n'he rebut.*

ACTE PRIMER

A casa del senyor Jeroni, un quint pis de la ciutat vella, entre el carrer de Tallers i el carrer de l'Hospital. L'estança serveix de rebedor i menjador tot alhora. A l'esquerra, primer terme, hi ha la porta d'entrada. Més enllà un canterano amb una Mare de Déu i un despertador. Al fons esquerra la porta de la cuina. A la dreta, primer terme, la porta d'una cambra. Més enllà, clavat a la paret, un penjador de Viena. Després, en una mena de queixal que entra dins l'estança i la fa irregular, una finestra, que deu donar a un celobert, amb unes cortinetes blanques. Una taula pintada de fosc i unes cadirès de boga, per tot altre moblatge. Una bombeta elèctrica amb pàmpol verd penja del sostre. Les parets havien estat pintades al tremp, però en serven només vagues recordances.

ESCENA PRIMERA

El senyor JERONI i, una mica després, la ÚRSULA

(En aixecar-se la cortina el senyor Jeroni està molt atafegat, acabant de treure una taca de l'americana que porta per a sortir. Després d'un moment para la feina, va a la porta de l'escala, escolta i desfà el camí de cepcionat.)

JERONI.—Veiam quan tornarà, aquesta benaventurada. *(Agafa l'americana i torna a fregar.)* No ens en hauríem de fer mai de vells. Tan llesta abans, ara és una tortuga. *(Mira atentament si la taca ha desaparegut, resta satisfet de la inspecció, deixa l'americana en una cadira i desa l'ampolla de l'alcohol al canterano.)* I això que ho sap queestic neguitós. *(Va a posar-se l'americana.)* No sé

què tinc, avui. Se m'ha encès dintre del cor una llumeneta d'esperança. (*Amb un gran prec.*) Una mica de sort, Senyor! Ja he anat prou de capgirells tota la vida.

(*La Úrsula arriba, esbufegant, per la porta de l'escala.*)

URSULA.—Jesús! Cada dia són una costa més dreta per a les meves pobres cames, cinc pisos d'escalons.

JERONI.—Tanmateix n'has fet massa de trigar. Ja em pensava que no et veuria fins al vespre.

URSULA.—Just! Mogui'm raons encara. He hagut d'anar a la fi del món a cercar aquest diariot. Com més pobre la gent, més ganes de fer-se rics del matí al vespre. I cada vegada passa igual. Són tants els que esperen haver tret la rifa, que no hi ha diaris per a qui en vol.

JERONI.—Està bé; dona, dona.

URSULA (*Donant-li el diari.*)—Pel que hi ha de trobar, no cal que porti cap pressa.

JERONI (*Amb una llússor d'esperança en els ulls.*)—Qui sap, Úrsula, qui sap! (*Va cap a la taula.*)

URSULA (*Treient-se el mocador d'abric i deixant-lo en una cadira.*)—Quines ganes de fer-se il·lusions! De cops de fortuna només en tenen els que no ho han de menester.

JERONI (*Enfadat, tot butxaquejant.*)—Vés, vés a cercar-me la xocolata.

URSULA.—Les mans li tremolen que ni sap què es fa. Ai, Senyor! Tant que els diners ens curtegen per les coses més necessàries. Perquè llençar-ne en diariots i rifotes? No veu que és igual que si els tirés al pou?

JERONI (*Tot netejant les ulleres, que ha trobat a la fi.*)—Que no van tots els números dins del mateix bombo? Que no pot sortir el meu igual que un altre? Avui el cor em diu que ens haurà tocat alguna cosa.

URSULA.—Sap com el creuria? Si el cor li digués que caurà escales avall i es trencarà un parell de costelles.

JERONI.—Vés al diable!

URSULA (*En la porta de la cuina.*)—No en treurà res de perseguir la sort. La sort és de qui la té per natural, no de qui li va al darrera. (*Es fica a la cuina.*)

(*Tota l'esperança del senyor Jeroni s'ha fos en un moment. Els braços li cauen com dues ales mortes.*)

JERONI (*Després d'un silenci, els ulls fets a terra.*)—Massa que ho sé per experiència! (*Després d'una pausa, redreçant-se.*) No ens deixem acovardir. Per què no ha de donar un tomb qualsevol dia tot plegat? (*Va al canterano, en treu un bitllet de la rifa, torna a la taula i consulta la llista del diari. Amb un pregon sospir.*) Res! De les grosses, res! (*Torna a consultar la llista. Després, adolorit, amb un gran defalliment, aparta el diari i es fica el bitllet a la butxaca.*) Ja m'ho podia pensar! Sempre acaben igual les meves esperances.

(*Torna la Úrsula amb una xicra de xocolata i una llesca de pa torrat.*)

URSULA.—I doncs? Quantes dobles de quatre ens ha portat la rifa? (*Deixa la xocolata damunt la taula.*)

JERONI (*Sense cap convicció.*)—Del cert no sa-

bem res encara. Fins que arribi 'a llista oficial... Els diaris s'erren molt sovint. (*S'asseu a la taula.*)

URSULA.—Me la sé de cor, aquesta cançó. Vostè sempre espera, sempre espera el miracle. I Nostre Senyor ja fa molt de temps que s'ha cansat de fer-ne. Pel què valem tots plegats, la gent d'avui, ximple fóra de matar-s'hi.

JERONI.—Què vols que faci, doncs? Què rebati el cap per les parets? Natural que espero el miracle. Ja n'estic desenganyat: no la podré pas trencar mai, jo, la mala sort que em persegueix. Són planetes.

URSULA.—D'això em queixo precisament. Qui té una desgràcia tan seguida, no l'ha de voler provar la sort. Més que més si els diners no abasten. Després tot són treballs per a arribar a cap de mes.

JERONI.—No passis angúnia. Ara hi haurà deu o dotze dies seguits de feina. Ahir varen dir-m'ho. Són vuit pessetes diàries. Aquest mes no haurem de patir.

URSULA.—Però quina feina, valga'm Déu!

JERONI.—No podem fer escarafalls. Bon goig que trobem alguna cosa que ens ajudi a viure.

URSULA.—A mi em fa pena... Em fa pena, ràbia i vergonya, que un senyor com vostè hagi de veure's d'aquesta manera. El seu pare allà dalt, amb tantes terres i tant bestiar, i no sabent que fer-se dels bitllets de banc, i vostè aquí, a Barcelona, gairebé passant gana. Vostè i aquest àngel de Déu de l'Agna Maria, pobra criatura. Hi ha coses que no haurien de tenir perdó, ni en aquest món ni en l'altre.

JERONI.—I ja ho veus! Sembla que sigui jo que he fet una gran malifeta. De vegades arribo a malpensar de Déu i de la seva justícia.

URSULA.—Això mai, senyor Jeroni! No els digui mai aquests pecats, que Déu podria castigar-lo.

JERONI.—Encara més, vols que em castigui?

URSULA.—De la dolenteria dels homes ve tot el que patim. Però la justícia mai no falla. Si no en aquesta vida, després que som difunts.

JERONI.—Quan hi penso el cap em roda. Si hagués estat un brètol, si hagués fet allò que el pare exigia, avui fóra l'hereu Masvidal i el diner em vessaria de les butxaques. Vaig voler complir la meva obligació, esmenar la falta que havia comès, i el pare em llençà de casa com un gos, i no he parat de rodolar, sempre avall, fins a la misèria.

URSULA.—No se'n penedeixi, senyor Jeroni. Pobra senyora Lluïsa! Què hauria estat d'ella, si vostè no s'hi hagués casat? I la pobra Agna Maria, sense pare... Una relliscada, tothom qui estima la pot tenir. L'amo vell n'haurà de donar compte. Què li podia retreure, pobra senyora, llevat de no ésser una gran pubillassa? De bondat com la seva no en coneix el món. I tan instruida, tan manyaga. Les criatures li tenien voluntat com si fos una mare i no una professora. El dia que deixà l'estudi, me'n recordo com si fos avui; totes ploraven a raig fet, grans i petites. (*Mentre parlava s'ha anat enternint i acaba escapant-li les llàgrimes. Tot eixugant-se-les va a prendre un drap i treu pols dels mobles, bo i seguint la conversa.*)

JERONI (*Molt eternit també.*)—Pobre Lluïsa! Sempre va viure amb un clau al cor. Tots els treballs i penes que passàvem, tots els tenia per obra seva. Per mor d'ella havia vingut la renyina amb el pare, començament del nostre patir. Això la consumia. Fins que va anar-se'n d'aquest món.

URSULA.—Era una santa dona.

JERONI.—D'ençà que l'he perduda, semblo una barca sense timó. No puc tocar res que no ho esguerri. Ella era el meu consell, la meua guia. No sé perquè Déu no se m'havia d'emportar també, quan me la va pendre!

URSULA.—I l'Agna Maria? Què hauria fet sense pare ni mare?

JERONI (*Seguint la seva idea.*)—Són misteris que no en puc treure l'entrellat. Renyir amb el pare, perdre la hisenda dels Masvidal, tot això m'ho explico. Havíem comès una falta i n'havíem de ésser castigats. No vol dir res que l'haguéssim reparada. La falta hi havia estat i l'escàndol i el mal exemple. Però i després? Per què sempre la desgràcia damunt nostre? Per què la mort de la Lluïsa? Per què la fallada de tots els negocis que he provat d'empresendre? De la llegítima que m'hagué de donar el pare, no n'hem salvat sinó engrunes. Ni per a pa no en tindriem. I això mateix, això de no poder trobar una feina seguida. Ni que fos la més baixa, la més miserable. És l'infern, l'infern en vida! Sempre amb l'ai al cor, sempre amb el neguit de poder-nos trobar qualsevol dia al mig del carrer, desvalguts, sense un refugi. Tu i jo, encara. Però la noia, pobreta, a l'hora de florir les il·lusions... No hi ha nit que no em despertés esglaiat, amb una angúnia dins del pit, com si estés a l'agonia.

URSULA.—Tot això és veritat. Però vostè no s'ajuda prou; no fa el que hauria de fer. Tot el que hauria de fer.

JERONI.—Diades senceres he corregut d'una banda a l'altra cercant, preguntant, fins que ja no podia més, fins que les cames no volien dur-me. Se n'arplega massa a ciutat de gent sense ofici, que no sap com matar la misèria. Per cada mos de pa, dotzenes de mans desesperades s'estiren. I el mal és que no tinc forces; no puc posar-me a descarregar al moll ni a tragar cabassos de runa.

URSULA.—No són feines per a un senyor com vostè, cap d'aquestes. I no és pas això que em mou a parlar: és una altre cosa. Una cosa que en tinc un rosec part de dintre. I vostè encara més li hauria de tenir.

JERONI (*Aixecant-se.*)—No t'hi cansis, Ursula. D'aquesta banda no hi ha res a fer.

URSULA.—Doncs és un pecat, ho sent? És un gran pecat tenir enganyada la noia d'aquesta manera. Déu vulgui que una hora o altra no ho haguem de plorar a llàgrima viva.

JERONI (*Que ha mirat, inquiet, cap a la porta de la dreta.*)—Més baix si et plau. Potser l'Agna Maria ja és desperta.

URSULA.—Tan de bo que ho fos i que em sentís.

JERONI.—Jo no vull que la noia passi angúnies. Si no li he pogut donar la vida que voldria per a ella, que visqui d'il·lusions. Més m'estimo cent ferides en la meua carn, que en els seus ulls una sola llàgrima.

URSULA.—Que no sap que en aquest món no queden mai enlaire les llàgrimes? Totes ve l'hora que les hem de plorar. I la mentida és llavor del dimoni. Ni dita a fi de bé, no en poden eixir sinó fruits de mala mena. Pensi què passarà, quan l'Agna Maria arribi a descobrir que no hi ha una paraula de veritat en tot això que li ha fet creure. I com més trigui, de més amunt de les seves il·lusions haurà de caure.

JERONI.—No sabem mai el que ha de venir. Les coses poden donar un tomb més endavant. (*Va al penjador, agafa el seu barret i el seu abric, treu un raspall del canterano i els respalla acuradament.*)

URSULA.—I encara que el donin, que no me'n refio; que no hi guanyariem tots plegats, ella i nosaltres, que la noia sabés els treballs que passem? I que ens ajudés una mica, com ho faria de bona gana, amb aquell bon cor que té i les mans de plata que Déu li ha donat, per a tota mena de feines?

JERONI.—No: això de cap manera. No ha de treballar per altri l'Agna Maria. És la pubilla Masvidal.

URSULA.—Com hi ha món! Pubilla del vent i de la boira. Fa un pecat, un gros pecat, no volent que treballi. Un pecat d'orgull que Déu li pot tenir en retret. Potser tots aquests faties nostres en són el càstic.

JERONI.—D'on vols que em vingui l'orgull? Dintre meu només hi ha runes. Tot hi és trinxat, picolat, fet miques. (*Dóna unes passes i després reprèn.*) No és per orgull, és per por, que no vull que la noia treballi fora casa. Tinc por que la meua mala sort em persegueixi en aquesta carn de la meua carn. Tan jove! Dissent anys que té només... I sense cap malícia, sense cap experiència... Havent viscut sempre entre tu i jo, privada de tractes amb estranys, no sabent gairebé res de la vida... No! No vull que s'exposi a les temptacions del carrer, al mal exemple de les companyes, a la brutalitat de principals i majordoms.

URSULA.—L'ofèn, senyor Jeroni. És massa honesta i recatada, per haver-ne de ténier res de mal. (*Agafa un cove i es posa a repassar roba, asseguda al costat de la taula.*)

JERONI.—Si, si: jo també me'n tinc ràbia i me'n dono vergonya de l'afront que li faig amb les meves temences. Però, tot seguit, em recordo de la meua mala sort, tan acarissada, tan dura. I el cor se'm fa petit, que sembla que no en tingui. (*Deixa l'abric al costat del canterano.*)

URSULA.—I què hem de fer, doncs?

JERONI.—Anar tirant de la manera que poguem. Per angúnies que passi, vull tenir l'Agna Maria reservada i segura. (*Amb un aire tot ple de misteri.*) No sabem mai el que pot venir, t'ho repeteixo. Ella és pubilla de cà en Masvidal.

URSULA.—Ai, calli! M'espanta quan diu aquestes coses. Em sembla que el cap li fa tentines.

JERONI.—No: no temis. És el meu puntal secret. Sort n'he tingut, Ursula! Sense això hauria estat una soca morta, que la riuada se'n duu a tomballons. No te n'havia parlat mai, per una mena de por tota estranya. Em semblava que, parlant-ne, se m'havia de fer tot fonedís. Però n'estic cert, ho sentis, n'estic cert del que ara vaig a dir-te. Era

JERONI.—De què rius?

AGNA MARIA.—Ahir vespre, quan éreu al llit, vaig fer córrer les agulles del despertador tres quarts endarrera.

JERONI (*Com si hagüés caigut un llamp als seus peus.*)—Desgraciada! No saps el què has fet. (*Corre a posar-se l'abric.*)

AGNA MARIA.—Avui sí que hauràs d'agafar un taxi per força.

JERONI.—Ajuda'm, Ursula.

URSULA.—Déu vulgui que no en vingui un dal-tabaix.

AGNA MARIA.—Per deu minuts tard que pot fer, agafant un taxi?

JERONI.—I si perdo la feina?

AGNA MARIA.—Ni que fossis l'últim dependent i no el director! No tiren ningú al carrer, per una falta tan petita.

URSULA (*Al senyor Jeroni.*)—Es deixa la bufanda.

JERONI (*Agafa la bufanda, obra la porta.*)—Agneta Maria, la vanitat és molt mala consellera. Demana a Déu que s'apiadi de tots nosaltres. (*Marxa corrents. L'Ursula tanca la porta.*)

ESCENA IV

L'URSULA i L'AGNA MARIA

AGNA MARIA (*Una mica sorpresa pel to del seu pare.*)—I ara! Quina manera d'esporguir-me! Me la pagarà. No és pas tant com això, que li pot costar el taxi.

URSULA.—De vegades les coses no són el que semblen, Agna Maria.

AGNA MARIA.—Sí, sí; ja veuràs quan torni. T'asseguro que se'n penedirà! El cor em tremola encara.

URSULA.—Jo fos de tu, demanaria a la Verge que no ens vingui res de mal.

AGNA MARIA.—Ai mare! Però quin mal ha de venir-nos?

URSULA.—De mi no en fa cas. Em deu veure tan vella i poca cosa!

AGNA MARIA (*Amb una esgarripança.*)—Prou, Ursula, prou! Sembleu una mica tocats, avui, tu i el papa.

URSULA (*Resignada al que pugui venir, els ulls enlaire.*)—Que es faci la teva voluntat!

AGNA MARIA.—Qualsevol pensaria que estem passant una gran tragèdia. I total he fet una petita entremaliadura.

URSULA (*Endreçant la taula.*)—Ens sembla que tenim els ulls oberts i anem pel món a les palpentes.

AGNA MARIA (*Riallera i misteriosa.*)—La que ara tinc a punt sí que serà bona. Ja veuràs quin tip de riure ens hi farem.

URSULA.—Ai, pobres de nosaltres! Què barrina aquest cap d'estornell?

(*Agna Maria va al canterano, agafa una bossa que hi té al damunt, en treu un retall de diari i l'ensena a l'Ursula.*)

AGNA MARIA.—Mira't això, si et plau.

URSULA.—Què en treuré de mirar-ho, si no sé de lletra?

AGNA MARIA.—I no endavines què és?

URSULA.—Si tu no m'ho dius, com vols que ho endavini?

AGNA MARIA.—Doncs això és l'adreça dels

anuncis Berenguer, amb tots els ets i uts de carrer i número.

URSULA.—Reina puríssima!

AGNA MARIA.—Vaig trobar-ho ahir en un tros de diari vell, qu devies portar tu de la plaça.

URSULA.—Valgui'ns la Vera Creu! Això és l'obra d'algun mal esperit!

AGNA MARIA.—I saps què farem després d'esmorzar? Anar-nos-en totes dues a donar la gran sorpresa al papà.

URSULA.—No! No, filla meva! Un disgust de mort li donaries!

AGNA MARIA.—Però per què, veiam?

URSULA.—Ell s'ho sap, perquè no vol que hi vagis. La teva obligació és obeir. Qui trenca els manaments del pare, Déu el pot castigar de mala manera.

AGNA MARIA.—Que et penses que m'espantaràs? No sóc cap criatura.

URSULA.—Dóna'm, dóna'm de seguida aquest maleït paper.

AGNA MARIA.—Tant en treuràs; me'l sé de memòria.

URSULA.—Doncs promet-em que no faràs això que has dit.

AGNA MARIA.—I tant si ho faré! I tu m'acompanyaràs, perquè no em perdi.

URSULA.—Jo? Ni que m'ho demanessis de genolls.

AGNA MARIA.—Doncs hi aniré sola. Preguntant, preguntant, un arriba a tot arreu.

URSULA.—Tancaré la porta amb clau, perquè no et puguis moure. (*Va cap a la porta. Quan li passa a la vora, l'Agna Maria l'agafa per un braç.*)

AGNA MARIA.—Però vina'm aquí, vella rapatània. Per què no has de donar-me aquest gust?

URSULA.—El món és un gran misteri, Agna Maria. No sabem mai què en pot venir de les nostres accions. Els teu pare pendria un gros disgust. d'això n'estic certa. I qui et diu que no li agafés un tropell de les resultes? I què fariem, tu i jo, dues dones soles, si per desgràcia se'ns moria?

AGNA MARIA (*Esgarriada, mal que no vulgui.*)—Ai, calla!

URSULA.—La vida i la mort Déu les té, filla meva. Ningú pot dir per endavant quin gra de sorra el farà caure, ni el lloc i l'hora de la caiguda.

AGNA MARIA.—Està bé, deixem-ho córrer. (*S'asseu al costat de la taula.*)

URSULA.—Fas un bon pensament. Recordat que la sort mai no ens ha estat amiga.

AGNA MARIA.—Sí, sí; no en parlem més. Avui tens el dia negre. Si t'escoltava massa, em faries perdre la gana i l'alegria. Vols amarnir-me l'esmorzar?

URSULA.—De seguida, filleta. (*Se'n va a la cuina.*)

AGNA MARIA (*Després d'haver estat un moment pensativa.*)—No ens hi encaparrarem. Són rondalles de la vora del foc. (*S'aixeca, amb un somriure tot indulgent.*) La pobra Ursula repapieja. I el papa ja ho sospito de quin peu es dol. Té por de perdre la meva companyia. Si algun dependent del despatx s'enamorés de mi... (*Resta somniosa, la mirada perduda, amb un somriure que li va aclarint la cara... Després tanca els ulls, sospira... I de sobte es decideix. Va al penjador i es posa l'abric i el barret.*) Veiam què en sortirà de l'escapada. (*Pren la bossa, hi fica*

el retall de diari i va cap a la porta. Quan hi és a prop, s'atura, es posa la mà al cor, somriu una mica per força...) Que en sóc de beneita! El cor em salta, com si s'haguessin de decidir qui sap quines grans coses... (Mira cap a la cuina, obra la porta, surt a l'escala i tanca sense fer soroll.)

(Després d'un moment torna l'Ursula, amb un plat i un cobert a la mà.)

URSULA (Sense adonar-se que no hi ha la noia.) T'he fet una truita que ja m'ho sabràs dir. Ni els àngels del cel no en mengen de tan bona. (Veient que no hi és, crida.) Agna Maria! Agna Maria! (Somrient.) Em deu voler espantar, la beneitona. (Va a la cambra de la noia.) No siguis criatura, Agna Maria. Ja saps que no em convenen els espants. (Obra la porta.) I ara! no hi és. (Tot d'una, sospita la veritat, corre al penjador.) Reina santíssima! Ha marxat! No hi ha ni el seu abric ni el seu barret. I jo no sé on cau aquesta casa... (Prenent un determini.) He de mirar si sóc a temps d'aturar un disbarat! He de cercar fins que trobi la noia... (S'ha posat el mocador d'abric i marxa cap a l'escala sermonant amb terror.) El diable ens vol perdre!... El diable ens vol perdre!...

ACTE SEGON

EPISODI PRIMER

Un pati interior en una casa vella. A la paret de l'esquerra un gran rètol que diu: «Anuncis Berenguer». A primer terme d'aquesta banda tres graons i una porta vidriera, amb una mà indicadora al costat i un rètol que diu: «Oficines». Més enllà una porta a peu pla. Al fons un gran porxo que dona al carrer: aquest porxo ve en diagonal, de manera que no es veu la sortida. Damunt del porxo, obertures dels pisos de la casa. A la dreta una paret no massa alta, per damunt de la qual surten les cases del costat. Al peu de la paret un regruix que fa com un banc de llarg a llarg. Les parets, campides de calç, són velles i ronyoses: la de l'esquerra, on hi han les oficines, ha estat campida més de fresc.

ESCENA PRIMERA

En MEL-I-SUCRE, el GALVANA, el PIGAT, el NOI-ROS, el DOBLE-SIS, en SISO, el PASTETES i un VAILET.

(En aixecar-se el teló, en Mel-i-sucré, el Galvana, el Noi-ros, el Doble-sis, el Pigat i en Siso, treuen de la segona porta de l'esquerra uns pendons anunci que diuen a cada cara «La Ginestà. Extracte. Pòlvors. Crema. Lo-

ció. Chic, Elegància i Distinció. Venda a totes les perfumeries». Després fan colla a la dreta, uns drets, altres asseguts al banc, altres mig ajeguts a terra. De les Oficines baixen en Pastetes i un Vailet: en Pastetes porta un plec de cartells sota el braç; el Vailet treu de la segona porta de l'esquerra una escala i el pot de les pastetes.)

PASTETES (Acostant-se a la colla.)—Ei! Vosaltres de la tarregada!

MEL-I-SUCRE.—Parli bé si li plau, senyor Marquès de les Pastetes.

PASTETES.—Es per a donar-vos un avís. Ull viu avui. El cel fa arrugues.

GALVANA.—I això?

PASTETES.—Sembla que el burgès ha tingut unes petites diferències amb la burgesa, abans de sortir de casa.

PIGAT.—Ja és segur que hi haurà raons. El dia que li han fet dissabte de les costelles, només mira de fer-se passar la ràbia.

NOI-ROS (Al Pastetes.)—I com ho saps, que hi ha hagut confirmació de bon matí?

PASTETES.—En porta l'anunci encastat a la fessomia. Fillets del meu cor! Quin ull de vellut més ben deixat! Sembla una alberginia d'aquelles tan morades.

SISO.—Però, que voleu dir que és cert que la dona l'atunyina?

NOI-ROS.—D'on baixeu vós, company?

MEL-I-SUCRE.—Explica't, Pastetes. Perquè se'n faci cabal el senyor, que ara mateix acaba d'arribar de la lluna. Explica el què has vist i el que no has vist, de tot aquest bat-i-bull del burgès i la burgesa.

PASTETES.—Jo de veure no he vist res. Només he sentit, i gràcies. Però n'hi havia ben bé prou. La cosa va ésser que el burgès m'havia dit que anés a casa seva, per uns papers del govern civil. Arribo a l'escala, pujo, i així que estiro el braç per a trucar, fillets de la meua vida, comencen dintre el pis uns crits de dona, que rieu-vos de quan criden els lleons a l'hora de l'àpat. I de seguida, patim patam, un espès i menut de trompades, igual que si hi haguessin mitja dotzena de bugaderes en el fort de la feina. «Ja hi som», vaig dir-me entre mí mateix. I jo que giro cua, i escala avall, que vé de baixada.

NOI-ROS.—Mal fet, home! Havies d'haver preguntat si necessitaven un cop de mà.

SISO.—Tot això no prova res. També podia ésser que la rebés ella la tunda.

MEL-I-SUCRE.—No dirfeu aquest disbarat si la coneguéssiu. Sembla un mosso de l'esquadra disfressat de dona.

PASTETES.—I el burgès arribà poc després al despatx, ranquejant de la cama dreta i amb una cara com un mapa.

PIGAT.—I avui també et sembla que ha estat fort el juli?

PASTETES.—Els senyals no fallen. Amb això, no badeu. Els dies que ha rebut, és pitjor que una rata emmetzinada. (Acostant-se al Vailet que l'espera a l'esquerra.) Tira, marrec.

DOBLE-SIS.—Avant, Pastetes. Dignes que et pagui l'avís el que porta l'alta i baixa d'això de les bones obres.

PASTETES (Que mentrestant s'ha penjat l'escala al muscle, anant-se'n pel fons.)—Salut.

MEL-I-SUCRE.—Guarda't de caure i pendre mal, pujant i baixant d'aquest ascensor que et penja del muscle.

ESCENA II

En MEL-I-SUCRE, el GALVANA, el NOI-ROS, el PIGAT, el DOBLE-SIS i en SISO.

PIGAT.—No entenc que un home amb tots els seus sentits, es pugui deixar pegar per una dona.

NOI-ROS.—Ai el meu fill! Ja se us veu que us pesen més els anys que l'experiència.

MEL-I-SUCRE (*Al Pigat.*)—Déu vos en guard que tinguessiu la caiguda cap a la banda d'aquesta mena d'aviram que en diuen el sexe dèbil. Un es deixa pegar i mossegar, i esgarrapar, i encara hi posa la salut, els diners i la vergonya.

NOI-ROS.—Mireu-vos en el meu mirall, maleït siga! A casa meva teníem una gran botiga de robes a Tarragona. I un bossot d'unces, que us hauria vingut cobriment de cor només de veure-les.

DOBLE-SIS (*Que s'ha assegut als graons de l'esquerreta.*)—Posa'ns-ho tan baix de preu com puguis, Noi-ros.

NOI-ROS.—Tan cert, com que a tu et diuen el Doble-sis de motiu. Per aquell temps corria l'or encara, com avui les peces de deu cèntims. I jo veieu on he anat a raure, darrera les faldilles: a fer la processó pels carrers de Barcelona, tots els dies de l'any que me'n surt feina.

SISO.—Si heu tingut tanta tirada pels pendons, natural que haviu d'acabar passejant-ne pels carrers.

NOI-ROS.—No és pas cosa de riure. (*A en Mel-i-sucré.*)—Ara mateix; bé ho sé que la Bel és una mala pua, que m'enganya amb el primer que li cau a l'ull i que em faria el salt sense remordiment, si trobés millor conveniència.

MEL-I-SUCRE.—No te n'estiris els cabells. Això igual s'hi pot trobar un capitalista com tu, que mai no se t'avenen la carpanta i el panís, que un gran senyoràs d'aquells que pateixen de la melsa, que no saber què fer dels bitllets de banc que els neixen a les butxaques.

NOI-ROS.—Si no és que em desesperi, Mel-i-sucré. Me'l sé de memòria, el món. Es per dir-te que si fos com abans, que diu que el dimoni pagava tan bé això de les ànimes, ara mateix em vendria la que em penso que tinc, per pagar la bona cara que la Bel em faria, si no li hagués de regatejar els cigalons d'escarxat i les mitges de seda.

DOBLE-SIS.—Ja en som d'albats els homes! Qui ens fa malmetre la salut i fregir la sang i perdre les suades, darrera d'aquest bestiar traïdor i rampellut, que es vesteix pel cap, com els capellans? Al diable les dones! El món va ple de fills i filles d'aquell gran pare que és el suc de raïm. Això sí que és bo i no enganya. Encara no comences d'anar mig a la vela, tot el món és teu!

SISO.—Però, i després?

DOBLE-SIS.—Com volem dir després?

SISO.—No em sembla que les resultes siguin gaire de primera, quan heu arribat on us veieu.

DOBLE-SIS.—Qualsevol pensaria que vós sou algun milionari, que passeja pendons per distreure's!

SISO.—Me'n podria estar si volgués.

MEL-I-SUCRE (*Al Doble-sis.*)—Sembla estrany

què no te n'hagis adonat. Si ho porta escrit al damunt, que és un noi de casa bona. SISO.—Sóc de casa de treballadors. I he estat treballador tota la vida. Però no he d'abaijar la cara per res ni per ningú. I si passejo pendons a les meves velleses, ho faig per no ésser carregós al meu gendre i a la meua filla, perquè puguin pujar més descansadament els set fills que tenen.

MEL-I-SUCRE.—Digueu que de vós gairebé se'n podria treure un drama d'aquells que fan plorar les dones com una regadora?

GALVANA (*Aixecant-se del peu del banc, on estava ajegut.*)—Tot això són vuits i nous. Només hi ha una cosa que pagui el tret: jeure. (*I se'n va a jeure al peu de la paret, a l'esquerreta.*)

MEL-I-SUCRE.—Jo no faig preferències, doncs; tots els set pecats capitals tenen el seu bon punt de confitura.

ESCENA III

MEL-I-SUCRE, GALVANA, PIGAT, NOI-ROS, DOBLE-SIS, SISO i NICOLAU.

NICOLAU (*Baixant de les oficines.*)—Ànsia: prepareu-vos a perdre les armes i a formar, que aviat vindran a passar-vos revista.

DOBLE-SIS.—No ens empipis: encara no hi som tots.

NICOLAU.—Qui falta?

PIGAT.—El Morra i el Senyor Delicat.

NICOLAU.—Ai la mare! Quin temporal que tindrem. Fa una colla de dies que mai hi sou tots a l'hora de sortir. I avui el senyor Berenguer sembla que s'hagi desdejuntat amb tinta de copiar. Mai no l'havia vist d'un humor tan negre.

NOI-ROS.—Que és veritat que té un ull com una pilota de foot-ball?

NICOLAU.—A mí no em pregunteu res. Sóc mut, sort i curt de vista.

MEL-I-SUCRE.—Tu aniràs lluny, jove prudent, si no caus i et trenques una cama.

NICOLAU.—El que jo faria, si voleu un consell, és sortir a fora, i mirar si veieu aquests que heu dit, i donar-los pressa. Perquè el senyor Berenguer vindrà de seguida. I ja us podeu amanir, si no esteu a punt de marxa.

DOBLE-SIS.—No t'hi cansis, noi tendre. El dia que ens fa falta algun parer, ja sabem anar a casa l'advocat.

MEL-I-SUCRE.—I digues a l'amo que, per fer-li de correu, volem tarifa extraordinària: un ral cada pas i mitges soles i talons a compte seu. (*Tots els altres riuen.*)

NICOLAU (*Tornant a les oficines.*)—Pecat qui s'hi embolica amb vosaltres.

ESCENA IV

Els mateixos fora en NICOLAU; de seguida en MORRA.

MEL-I-SUCRE.—No em vindrà malament una mica de soroll; la vida massa quieta ve que embafa.

GALVANA.—Aquí tenim el Morra.

NOI-ROS (*Al Morra, que entra pel fons.*)—Apa, toca-tardà! El senyor Berenguer ja parlava d'enviar-te un taxi.

DOBLE-SIS.—Que no us podíeu desenganxar els llençols?

MORRA.—Us heu errat de porta, mestre. Llençols! Aviat no em recordaré d'haver-ne vist mai.

MEL-I-SUCRE.—En Morra és un home de gustos senzills. Totes les complicacions de la vida, els mobles, la roba que un no porta damunt, la casa, la família, tot ho ha anat suprimint. Només d'una cosa no es pot passar: d'un joc de cartes.

MORRA.—Ahir t'hauria agradat, Mel-i-sucré. Vam armar un partit de set i mig, que tremolva la terra.

MEL-I-SUCRE.—I tu, què?

MORRA.—No sé perquè ho preguntes; net com una patena.

SISO.—Ja és ben estrany que no us en sapi-gueu estar, tenint aquesta desgràcia tan seguida.

MORRA.—Que us penseu que us firmen un document abans de començar, declarant que és segur que heu de perdre?

DOBLE-SIS.—Ah, l'esperança! Al món no hi ha pas res com l'esperança. Encara que et vagi fallant seguidament.

GALVANA.—Jo tota la vida que vaig darrera de trobar una porteria. I no me'n veig pas el desgany.

PIGAT.—A mi em fa il·lusió anar-me'n a Amèrica. El cor em diu que m'hi folraria de pressa les butxaques.

NOI-ROS.—Sort en tenim, tots plegats, d'esperar alguna cosa. Això ens ajuda a viure.

MEL-I-SUCRE (*Que els ha estat escoltant amb un riure sarcàstic.*)—I què en treiem, de viure, unes escorrialles com nosaltres? L'home que arriba al fons de tot d'aquesta gran claveguera que és la vida, l'haurien de tirar a mar amb una pedra al coll.

(*A tots els agafa una gran indignació: tots criden alhora.*)

PIGAT.—Que t'hi tirin a tu, ximple!

DOBLE-SIS.—Ves ara amb què surt, aquest poca-solta!

GALVANA.—Una bona racció de màstecs, mereixeria!

NOI-ROS.—Això és anar-se'n del test.

MORRA.—Si no fóssim amics, et faria una cara nova.

(*En Sisóriu. Al bo del xivarri, el senyor Berenguer baixa de les oficines. Té un magnífic morat a l'ull esquerre.*)

ESCENA V

Els mateixos, el senyor BERENGUER i en NICOLAU

BERENGUER (*Amb un gran crit.*)—Què és aquest guirigall? Que heu pres aquesta casa per un galliner? (*Tots callen i s'apleguen a la dreta.*) Nicolau!

NICOLAU.—Digui.

BERENGUER.—No he manat que aquesta gent estessin a punt?

NICOLAU.—Jo he vingut a donar-los-en l'ordre.

BERENGUER.—Doncs què hi fan aquests pendons a terra?

NICOLAU.—No sabria dir-li.

BERENGUER.—No sabríeu dir-m'ho, eh? No sa-

bríeu dir-m'ho? Ja em té cuit que us ho prengueu tot a la fresca. Si no poseu més interès en fer complir les ordres que dono, us planto al carrer sense contemplacions. I vosaltres, enllestim: agafeu aquests pendons a la carrera.

SISO (*Veient que ningú no diu res.*)—No hi som tots, encara.

BERENGUER.—Ah! Molt bé! Tampoc no hi sou tots, avui? Me n'alegro! Us asseguro que me n'alegro! I qui és que falta?

DOBLE-SIS.—El Senyor Delicat.

BERENGUER.—Quin senyor? Quin delicat?

GALVANA (*Oficiós, amb una rialleta insinuant.*)

—Li diem el Senyor Delicat, perquè, abans de sortir, es muda la roba que porta, per una altra de més vella.

BERENGUER (*Agafant la solapa d'en Galvana amb dos dits, com si fos una porqueria i fent-lo venir endavant.*)—I escolteu, vós, ara que parlem de roba; us sembla decent presentar-vos vestit d'aquesta manera?

GALVANA.—Es el que tinc, senyor Berenguer.

BERENGUER.—Jo us pago el jornal per passejar pendons, no perquè sembli que aneu a demanar caritat.

MEL-I-SUCRE.—La raó li sobra, Galvana. Amb el sou de ministre que us dona, us hauríeu de fer un vestit d'etiqueta. Hi ha un sastre a la plaça de Catalunya, que us deixarà com un figuri.

BERENGUER.—Molt bé! Us agrada riure a vós?

MEL-I-SUCRE.—Sempre val més riure que plorar.

BERENGUER.—I com vos dieu, si puc saber-ho?

MEL-I-SUCRE.—He sentit dir que quan el capella va remullar-me la closca, m'havien tret Narcís. Però, si no li ha de venir molt a repèl, més m'estimo que em digui Mel-i-sucré. Tots els personatges de supòsit em coixen per aquest sobrenom.

BERENGUER.—Doncs, mireu, Mel-i-sucré: em penso que hi guanyaríeu de passar la porta, abans no us ho digui d'una manera que no crec que us agradés gaire.

MEL-I-SUCRE.—Ho trobo molt enraonat. Fa un sol que enamora i encara seré a temps a tirar l'art a la Barceloneta. Que vol que vagi a cobrar a la caixa, o em portaran les vuit pessetes aquí fora?

BERENGUER.—Quines vuit pessetes?

MEL-I-SUCRE.—Vostè dirà. Que no ha de pagar-me el jornal?

BERENGUER.—Esteu de broma. Sense haver treballat voleu que us pagui?

MEL-I-SUCRE.—Ah! Si no treballo no és culpa meva. Ahir van dir-me que havia de tornar. Jo he tornat. I el dia d'avui el tinc compromès. Tant si diu que me'n vagi com si vol que em quedi, igualment he de cobrar-lo.

(*Els demés jornalers es toquen i riuen d'amagat.*)

BERENGUER.—Ah, no! Com riuríeu d'haver cobrat i passejar-vos pel vostre compte. És el pendó que passejareu. I us prometo que farem la pau. I amb aquests que riuen per sota el nas també. De mí ningú no se'n burla. Avui voltareu una hora de més al matí i una altra a la tarda. (*Els jornalers s'agiten i rondinen. El senyor Berenguer crida més fort per dominar-los.*) Per tots aquests dies que sortiu més tard del compte.

I no us refieu de deixar els pendons al carrer i ficar-vos a una taverna. Nicolau: diques al Vador que anirà amb ells, per tenir-los compte. (*En Nicolau puja a les oficines. Als jornalers.*) Ara ja sabeu què porta el bàndol. Si algú no ho troba bé, pot reclamar. Aquí no fem treballar ningú per força. Qui no estigui content trobarà la porta ben oberta. (*Després d'una petita pausa, amb un riure sarcàstic.*) No hi ha ningú que hi tingui alguna cosa a dir? (*Al Pigat.*) Em sembla que vós porteu alguna espina al pap. (*El Pigat es signa ell mateix interrogatiu, després agita un dit negativament, fa acció de cloure els llavis, i s'esquillla, acotat com sota la pluja. Al Noi-ros.*) I vós, no us sentiu cap nosa al cap de la llengua?

NOI-ROS (*Esquillnt-se també.*)—Haurà de perdonar; un servidor passa.

BERENGUER (*Amb un riure sarcàstic.*)—Ah! Ah! Gallines. (*Brutal.*) Fora la son de les orelles. Enlaire els pendons. I de cap al carrer, que hi passen bons aires.

(*Els jornalers es posen els pendons a les espatlles. De les oficines baixen en Nicolau i un mosso. Arriba el senyor Jeroni corrent, esbufegant.*)

ESCENA VI

Els mateixos i el senyor JERONI

JERONI (*Humil, temorenc, com un gos que veu el bastó enlaire.*) — Perdoni, senyor Berenguer. No puc més. He vingut corrent tot el camí.

BERENGUER.—Ja en teniu de barra, vós! Aquestes són hores de presentar-vos?

JERONI.—Una desgràcia, senyor Berenguer. Perdoni. Cada dia sóc el primer d'arribar. M'agrada complir sempre. El senyor Nicolau n'és testimoni.

BERENGUER.—Doncs què us ha passat avui? No heu trobat l'automòbil a la porta?

JERONI (*Després d'una rialleta complaent per celebrar la broma.*)—Un mal punt, senyor Berenguer. El rellotge de casa s'ha endarrerit. Jo estava cregut que era molt més d'hora. Em sap un greu, senyor Berenguer, que no trobo paraules per dir-li.

BERENGUER.—Massa luxe, veus-ho aquí. Si no tinguessiu rellotge, no us hauria passat això.

JERONI.—Sí, és cert.

BERENGUER.—No les heu de voler tantes comoditats, una gent com vosaltres. Que no n'hi ha als campanars, de rellotges? Doncs no adormir-se i parlar l'orella.

JERONI.—Té molta raó, senyor Berenguer. No em passarà mai més, li prometo. D'avui en davant em guiaré pel de cà l'Erasme, que és un rellotge que no falla mai!

BERENGUER.—Fareu molt santament. Perquè un altre dia que us hi trobèssiu, no cal pas que us prengueu la molèstia de venir. S'haurà acabat de portar pendons a casa meva.

JERONI.—Molt bé diu, senyor Berenguer. (*Va cap a la segona porta de l'esquerra.*)

BERENGUER.—On aneu?

JERONI.—A treure'm aquesta roba, com sempre. Ja sap que hi vàrem quedar.

BERENGUER.—No, home. Això ja fóra riure-se'n. Massa que n'hem perdut de temps. Agafeu el pendó i al carrer de seguida.

JERONI.—És un moment, senyor Berenguer. El temps de dir Jesús i estic de tornada.

BERENGUER.—Avall he dit i prou.

JERONI.—Perdoni, senyor Berenguer. Perdoni que em faci pesat. La roba costa tants diners! I s'esmola tant i tant! Igual que les sabates...

BERENGUER (*Sarcàstic.*) — Ja! Teniu por que després no farieu goig? I que la vostra flàvia no us voldria?

JERONI (*Innocent, sense saber de què li parla.*)—La meva què, diu?

BERENGUER.—Que us penseu que no us sé la flaca? Els coixos els conec asseguts. Són les dones que us han portat a passejar pendons.

JERONI (*Amb una certa rialleta com d'excusa per haver-lo de contradir.*)—No!... Jo dones? Altres mals-de-cap tinc, pobre de mí.

BERENGUER.—No me'l fareu pendre gat per llebra. Us he vist, i més d'una vegada, de braçet amb una mosso. I que us agraden tendres. No devia pas tenir vint anys.

JERONI (*Sempre amb el mateix somriure, satisfet ara d'haver trobat la prova de la seva innocència.*)—Es va confondre, senyor Berenguer. Ja ho entenc ara. Era amb la meva filla que em va veure.

BERENGUER.—La vostra filla? Ah, ah, ah! Que us penseu que badò?

JERONI.—Li asseguro. Cada dia de festa la porto a passejar. No tinc altra alegria.

BERENGUER.—Tots els vells perdularis fan igual: volen que la capa del parentiu tapi el vici. L'un és una filla que té, l'altre una neboda, l'altre una cunyada...

JERONI (*Amb una mena de retret tot amorós.*)—No, senyor Berenguer. Li dono paraula que li dic la veritat. Si m'ha vist amb una noia, era la meva filla, ho pot ben creure.

BERENGUER (*Repenjant-s'hi, satisfet d'haver trobat amb qui revenjar-se del seu ull de vellut.*)—Vaja, home! Que us heu figurat que vinc de l'hort? Se li veu d'una hora lluny que és una perduda.

JERONI (*Esmaperdut.*)—Valga'm Déu! L'Agna Maria?... Una perduda l'Agna Maria?...

BERENGUER.—Només voldria tenir un duro, per cada home que la deu poder tractar de tu. Sempre més viuria de renda.

JERONI (*Redreçant-se.*)—Li dic que és un àngel, la meva filla! Un àngel de Déu, ho sent?

BERENGUER (*Complaent-se en fer-li mal.*)—Un àngel de Déu amb aquella pinta? Si ho porta escrit a la cara que no té cap vici per apendre.

JERONI.—L'Agna?... (*La veu se li ofega en la gola, una onada de sang li enterboleix el cap i es llença com un foll damunt del senyor Berenguer.*) Canalla! T'he d'arrencar la llengua!

NOI-ROS.—Mata'li!

DOBLE-SÍS.—Escanya'li!

(*Tots els jornalers prenen una actitud agressiva. En Nicolau i el mosso agafen per darrera el senyor Jeroni.*)

NICOLAU.—Què feu, desgraciat?

BERENGUER (*Desfent-se del senyor Jeroni, després d'una curta lluita.*) — Miserable! (*El pobre home, tambalejant, va a caure al peu de l'escala.*) No sé quin sant em deté! (*El senyor Jeroni s'aixeca, tambalejant, sense esma.*) Fora! De pressa! I no torneu mai més, si no voleu que us tregui a cosses.

(*El senyor Jeroni va cap al fons molt lentament, apuntalant-se a la paret, amb les cames que se li dobleguen. Els altres jornalers s'agiten i mormolen.*)

FIGAT.—Això no està bé.

MORRA.—No que no n'està.

BERENGUER (*Girant-s'hi rabiós.*) — Què remuegueu, vosaltres?

NOI-ROS (*Sense donar la cara.*)—L'home ha sortit de fogó, perquè li han dit coses que no podia comportar.

DOBLE-SIS (*Igal.*)—No ha de pagar-ho tot un, quan la culpa va a mitges.

BERENGUER.—I a vosaltres qui us pregunta com vos dieu?

GALVANA.—Si veus la barba del veí pelar, posa la teva a remullar, diu l'adagi.

MEL-I-SUCRE (*Encarant-s'hi.*)—Clar i net; vostè no l'ha de tirar al carrer el Senyor Delicat. Massa paciència que ha tingut.

NOI-ROS.—Amb la meitat de les coses que s'ha hagut de sentir, n'hi havia per treure les tripes d'un home.

BERENGUER.—Que voleu dir que me les hauríeu tretes vós?

NOI-ROS.—Vull dir el que ja he dit. I donem gràcies a Déu que tinc un dia de paciència.

BERENGUER.—Doncs aneu errats A casa meva faig el que vull. I no me'n vindran a privar quatre perdularis.

MEL-I-SUCRE (*Als jornalers.*)—Companys, pendons en terra. (*Tots es descarreguen els pendons.*)

SISO. — Em sembla que ens comprometem massa.

BERENGUER.—Què vol dir, això?

MEL-I-SUCRE.—Vol dir que si no ve amb nosaltres el Senyor Delicat, pleguem tots a la una.

BERENGUER.—Ah, ah! Perfectament. Nicolau: arriba't al Paralel i porta'm els vuit primers morts de gana que arpleguis.

MEL-I-SUCRE (*A en Nicolau.*)—No et precipitis, jove diligent, que faries l'anada per la vinguada. El senyor Berenguer es repensarà.

BERENGUER.—Us enganyeu de mig a mig. Ja podeu passar tots plegats la porta.

SISO.—Sempre m'ho he pensat que rebríem.

GALVANA.—Malament!

DOBLE-SIS.—Potser n'haurem fet un gra massa.

MEL-I-SUCRE (*Després d'haver mirat a uns i altres amb rialla burleta.*)—Deixeu-me manibrar i no us arronceu, que tenim a les mans dotze trumfos de manilla. (*Al senyor Berenguer.*) Si vostè s'hi fa molt fort, la passarem la porta. Però ja s'hi pot jugar un peix, que se n'estirarà els cabells més de quatre vegades.

BERENGUER.—Jo?

MEL-I-SUCRE.—Faci's càrrec que bon punt serem al carrer, cames ajudeu-me cap a la casa que fa passejar aquests pendons. I li posarem a la mà de fer-li la mateixa processó per vuit pessetes per barba cada dia, que és el que vostè ens dona. I vostè se'n farà el parroquià i les dues o tres o quatre pessetes que cobra de més a la salut de cada un de nosaltres.

JERONI (*El barret a la mà, amb les llàgrimes als ulls.*)—Senyor Berenguer. No em prengui aquest bocí de pa. Ha estat una foguerada. Si vol li demanaré de genolls, que em perdoni.

MEL-I-SUCRE (*Aturant-lo.*)—Què feu, sant baró? No és pas estrany que hagueu vingut a parar on sou, si sempre heu estat tan criatura i sense malícia. Aneu, aneu a agafar el vostre pendó. (*Als altres companys.*) I vosaltres igualment. El senyor Berenguer és una bella persona. De vegades perd una mica els estreps, si té mal dia. Però unes poques paraules estenimentades el tornen tot seguit a la raó. (*Primer els companys d'en Mel-i-sucre vacilaven, però, veient que el senyor Berenguer no hi deia res en contra, han anat agafant els pendons i desfilant cap al carrer. En Mel-i-sucre carrega el seu i, tot passant, saluda el senyor Berenguer amb una falsa bonhomia.*) El passat passat, senyor Berenguer.

BERENGUER (*Sordament.*)—Rampoines! No hi criareu molsa a casa meva.

EPISODI II

El mateix pati. És passat migdia.

ESCENA PRIMERA

El PASTETES, el VAILET, en NICOLAU i de seguida l'AGNA MARIA

(*El Pastetes i el Vailet vénen del carrer.*)

PASTETES (*Al Vailet, donant-li l'escala.*)—Desa tota aquesta maquinària, xerric. I ja pots arribar a veure si et té les vesses a punt, la teva mare. (*S'acosta a la porta de les oficines i crida:*) Nicolau!

(*Mentrestant el vailet desa l'escala i el pot de les pastes, entrant a la segona porta de l'esquerra, i se'n va.*)

NICOLAU (*Baixant de les oficines.*)—Què passa? PASTETES.—No hi ha res de nou per havent dinat?

NICOLAU.—Sí; han vingut dues centes tires.

PASTETES.—Grans?

NICOLAU.—Mitjanes. N'hem d'empastifar tot Barcelona.

PASTETES.—Barba! La mestressa tirarà un retalló més de gallina a l'olla.

NICOLAU (*Que mira porxo enllà.*)—Guaita, Pastetes; guaita quin bé de Déu de mossa que se'ns atansa.

PASTETES.—Bufa! Això sí que és vianda fina.

(*L'Agna Maria desemboca del porxo. En Pastetes s'hi acosta.*)

AGNA MARIA (*Al Pastetes.*)—Perdoni; és aquí, oi, els Anuncis Berenguer?

PASTETES.—Sí, senyora; aquí és els Anuncis Berenguer. I un servidor sóc el Pastetes de la casa, per a tot el que li pugui convenir.

AGNA MARIA.—El Pastetes?

PASTETES.—M'ho diuen de sobre nom, perquè vaig tot el dia amb el pinzell i les pastetes, enganxant cartells a les parets.

AGNA MARIA (*Riallera.*)—Ah, ja! Ja ho entenc. Té gràcia.

PASTETES (*Modest.*)—Fem el que podem...

AGNA MARIA.—M'ha costat una mica de trobar

aquest carrer. Es clar que podia haver agafat un taxi. Però no hauria estat tan divertit. (*Rient.*) Em feia una mica l'efecte que era Colom cercant les Amèriques. No hi havia estat mai d'aquesta banda de Barcelona. Surto poc de casa. Al papa no li agrada que rondi pels carrers..

PASTETES.—Fa molt santament el seu papa. Hi hauria massa desgràcies per Barcelona.

AGNA MARIA.—Desgràcies?

NICOLAU (*Que se li ha acostat.*)—Tots els homes que la veiessin, caurien malalts de passió de cor.

AGNA MARIA (*Rient.*)—Està bé! Ja li diré al papa que té uns dependents molt divertits.

PASTETES.—Com?

AGNA MARIA.—Que no saben qui sóc jo?

NICOLAU.—Si no ens ho declara vostè, no ens veiem pas amb cor d'endevinar-ho.

AGNA MARIA.—Sóc la filla del director.

PASTETES.—Del director?

AGNA MARIA.—Però no li diguin que sóc aquí. Li vull donar una sorpresa.

PASTETES.—Mai no hauria dit que d'aquell mus-sol tan mal carat... Ai! perdoni. No em recordava que és el seu pare.

AGNA MARIA.—Pobre papa! Naturalment; aquí ha de posar la cara fosca, perquè el temin i el respectin. Però, fora del despatx, és més bo que el pa de pessic.

PASTETES.—Doncs nosaltres, fins avui, d'aquest pa que vostè diu, no n'hem conegut ni molla ni crosta. Només n'hem sentit les pes-sigades.

AGNA MARIA.—Em dóna una gran alegria, vegi. No em pensava que en sabés tant de fer-se respectar,

NICOLAU.—Pel nostre gust fins i tot en sap una mica massa.

AGNA MARIA (*Explicativa.*)—Es el perill de les coses que no vénen per natural. Com que un s'ha d'esforçar, passa de la ratlla que no sé n'adona.

PASTETES.—No me'n sé avenir, vegi. No me'n sé avenir que vostè sigui filla del seu pare.

AGNA MARIA.—Que vol dir que no és una cosa que passa tot sovint?

NICOLAU.—No siguis sabatasses, Pastetes.

PASTETES.—I cap de nosaltres no ho sabia que vostè fos al món. El seu papa no ha dit mai una paraula, que pogués fer sospitar que tenia una filla.

AGNA MARIA.—Tampoc no volia de cap manera que jo vingués aquí. Naturalment: com més ell m'ho tenia privat, més jo me'n moria de ganes. I la Úrsula és molt rapatània també. Per més que li he demanat, no ha volgut acompanyar-me.

PASTETES.—El món en va ple de gent ma-niosa.

AGNA MARIA.—Es la criada que tenim, la Úrsula. Quan m'he vist al carrer tota sola, ja me'n venien de ganes de tornar-me'n a dalt! Però he fet el cor fort. Tot i que tremolava per dins com una fulla. I ara me n'alegro d'haver estat valenta.

PASTETES.—Jo també me n'alegro. I si no fos que la de casa ja em deu tenir el dinar amanit d'estona, no em cansaria d'escoltar-la. Però la mestressa té un genit com un bitxu. I no hi ha res que l'encengui

tant, com haver de menjar l'escudella co-vada.

AGNA MARIA.—Vagi, vagi; no faci compli-ments.

PASTETES.—Amb el seu permís, doncs. M'alegro molt d'haver-la coneguda... i moltes gràcies.

AGNA MARIA.—Ai, ai! Gràcies de què?

PASTETES.—D'això, d'aquesta mena de claredat que sembla que li surt de tot arreu. Deu ésser la joventut, l'alegria i la boniquesa. (*Agna Maria riu.*) Me'n vaig content, que fins sembla que tingui més gana. (*Se'n va pel fons.*)

ESCENA II

NICOLAU i AGNA MARIA

AGNA MARIA (*Després d'haver rigut.*)—Oi que és una bella persona, el senyor Pastetes?

NICOLAU.—Jo bé el tinc per un home de bé.

AGNA MARIA.—Es clar que sí. Qui està alegre no pot ésser dolent. L'alegria és com la sal, no deixa fer mal bé les persones.

NICOLAU.—Potser que avisés el seu papa, no li sembla?

AGNA MARIA (*Esporuguida de sobte.*)—Ai, no! (*Després d'una pausa.*)—Vostè deu pensar que sóc una mica massa xerraire i poca-solta?

NICOLAU.—Oh, no! Vol callar?

AGNA MARIA.—Sí, sí; ja sé que el destorbo i que no està bé que una noia enraoni tant amb un jove sense conèixe'l.

NICOLAU.—Li asseguro, senyoreta...

AGNA MARIA.—Perdoni; ho faig per a guanyar temps. El papa és molt bon home, ja li he dit. Però tinc por... (*Temorencia però escapant-li el riure.*) Tinc por d'haver-la feta massa grossa. (*Passant una mica a la dreta.*) Vagi a saber com s'ho pendrà.

NICOLAU.—I bé s'ho pendrà. Com vol que s'ho prengui?

AGNA MARIA.—Encara que em vegi fer el va-lent, tota tremolo. Per això allargo la con-versa. Essent vostè dependent del papa, em sembla que ve a ésser com si fóssim una mica entre família.

NICOLAU.—Li estimo la confiança. Però, per bo que sigui el seu papa fora del despatx, amb nosaltres és molt rigorós. I si surt i em troba aquí enraonant, em clavarà un escàndol que tremolaran les pedres.

AGNA MARIA.—Ai pobra de mi! Vagi, vagi... Em sabia molt greu que per la meva cul-pa...

NICOLAU.—Vostè no vol entrar?

AGNA MARIA.—M'estimo més esperar-me aquí fora. M'ha esporuguit això que diuen que el papa crida tant i té tan mal genit aquí al despatx. Si he de rebre una repulsa, més m'estimo que no hi hagi ningú. Me'n donaria massa vergonya.

NICOLAU (*Anant-se'n.*)—Com vostè vulgui.

AGNA MARIA.—I no li digui que sóc jo. Digui-li només que hi ha una senyoreta que li vol parlar.

NICOLAU.—Serà servida. (*Entra al despatx.*)

AGNA MARIA (*Anant a la dreta.*)—Ai Déu meu! Em penso que sí que l'he feta massa grossa. Es deurà enrabiar molt, pobre papa... Quin greu que em sap!... I la Úrsula deu patir també unes angúnies!...

ESCENA III

L'AGNA MARIA *i el senyor BERENGUER; després, al final, el MORRA, el GALVANA, el PIGAT, el senyor JERONI, en MEL-I-SUCRE, en SISÓ, el NOI-ROS i el DOBLE-SIS.*

BERENGUER (*Baixant de les oficines.*)—Déu la guard, senyoreta.

AGNA MARIA (*Girant-se.*)—Déu lo guard. (*Li tomba l'esquena.*)

BERENGUER.—Què se li ofereix?

AGNA MARIA.—A mi?

BERENGUER.—Vostè no ha demanat pel director dels Anuncis Berenguer?

AGNA MARIA.—Això sí.

BERENGUER.—Doncs sóc jo, senyoreta.

AGNA MARIA (*Amb una gran sorpresa.*)—Vostè? No.

BERENGUER.—Sí, senyora; sóc en Berenguer, el senyor Berenguer, el fundador d'aquesta casa.

AGNA MARIA (*Veient el cel obert.*)—Ah, sí! Ja ho entenc. Ha estat una confusió. Vostè és el principal, el propietari de l'agència?

BERENGUER.—Això mateix.

AGNA MARIA (*Somrient.*)—Perdoni. Sento molt que l'hagin molestat inútilment. No és a vostè que desitjo veure: és al senyor director.

BERENGUER.—Quin senyor director?

AGNA MARIA.—El senyor Jeroni Masvidal. No n'hi deu pas haver d'altre?

BERENGUER.—Com ha dit?

AGNA MARIA (*Una mica interdida.*)—Jeroni Masvidal.

BERENGUER.—No el conec ni sé qui és.

AGNA MARIA (*Amb un començament d'angúnia.*)—Vostè no coneix el senyor Jeroni Masvidal? El que li porta la direcció del negoci?

BERENGUER.—Senyoreta, no sé de què em parla. Algú ha volgut riure's de vostè. La direcció del negoci me l'he duta sempre jo.

AGNA MARIA (*Més anguniosa.*)—Llavors, què hi fa a la casa el senyor Masvidal?

BERENGUER.—El senyor Masvidal no hi fa res. Ja li he dit que no el conec ni de vista.

AGNA MARIA.—Déu meu!

BERENGUER.—Fins que vostè me n'ha parlat, ni sabia que existís.

AGNA MARIA (*Agafant-se a una esperança que li acaba de venir al pensament.*)—Escolti: que hi ha alguna altra casa d'anuncis amb el mateix nom que aquesta?

BERENGUER.—No, senyora. L'únic Berenguer que toca l'anunci a Barcelona, sóc jo.

AGNA MARIA.—N'està ben segur?

BERENGUER.—Vostè dirà! I si no ha de dir-me res més, perdoni, que tinc molta feina. (*Va cap a les oficines.*)

AGNA MARIA (*Que marxava cap al carrer, tota atùida, es repensa i diu.*)—Escolti, senyor; voldria fer-li una pregunta.

BERENGUER.—Digui.

AGNA MARIA.—Es tan estrany tot això. Vol dir... Vol dir que no ho han tramatat amb el papa, per castigar-me d'haver-lo desobeït?

BERENGUER.—Tramat què?

AGNA MARIA (*Gairebé plorant.*)—Perdoni. Ja sé que he fet mal fet d'haver vingut sense ell voler-ho. Però ja estic prou castigada. Digui'm la veritat. Tinc una angúnia, que sembla que m'hagi de morir.

BERENGUER.—La veritat ja li he dita de bon començament; no sé de què em parla. I estigui bona, que no tinc temps per a endevinar jeroglífics. (*Puja al despàtx.*)

AGNA MARIA (*Completament atùida, fent un gran esforç per no plorar.*)—Déu meu! (*Una mica abans han començat d'arribar els passeja pendons: el Mona, el Galvana i el Pigat van a deixar el seu a la segona porta de l'esquerra. Quan l'Agna Maria fa acció d'anar-se'n, topa de cara amb el senyor Jeroni. Reculant, esgarriada.*) Jesús!

JERONI (*Aterrat, amb una veu de l'altre món.*)—Agna Maria!

AGNA MARIA (*Escatant en un gran plor ofegat.*)—Oh!... Quina vergonya! (*Es deixa anar a l'esquerra, en un graó de l'escala.*)

NOI-ROS (*Després d'una pausa, en veu baixa.*)—Si que li agraden tendres.

MEL-I-SUCRE.—Calla! No ho veus que era de debò que és la seva filla.

(*Una llarga pausa. En Mel-i-sucré, el Noi-ros i el Doble-sis deixen els pendons a la dreta. El senyor Jeroni, una mica deixondit, s'acosta a la noia. Es treu d'esma el barret, s'eixuga el front...*)

JERONI (*Amb veu tremolosa, com si demanés perdó.*)—Agha Maria...

(*La noia s'aixeca sobtadament.*)

AGNA MARIA (*La veu dura, plorosa.*)—No em digui res!... Deixi'm!... Deixi'm! (*Se'n va ràpidament, eixugant-se les llàgrimes.*)

(*El senyor Jeroni resta estabornit, sense esma. En Mel-i-sucré i el Noi-ros li treuen el pendó de les espatlles. El senyor Jeroni es passa la mà pel front, mira els companys amb ulls que no veuen res; sembla que vulgui dir alguna cosa: aixeca un braç, mou els llavis; però no surt cap paraula de la seva boca; llavors renuncia a parlar, deixa caure el braç com una cosa morta i, lentament, feixuc, arrossegant els peus, llastimosa desferra humana, marxa cap al carrer. Els companys contemplen, compadits, aquell gran dolor que s'allunya.*)

ACTE TERCER

A casa del senyor Jeroni. La mateixa cambra del començament. Es de vespre. La bombeta elèctrica crema.

ESCENA PRIMERA

La JOANA i la FRANCISCA

(*La Joana està repassant roba asseguda al costat de la taula; damunt hi té un petit paner. Entra la Francisca per l'escala.*)

FRANCISCA.—Res de nou, Joana?

JOANA.—Res de nou, Francisca.

FRANCISCA.—Ja és ben estrany tot aquest misteri.

JOANA.—Molt estrany.

FRANCISCA.—I no heu pogut aclarir què diable els passa? (*S'asseu a l'altre costat de la taula.*)

JOANA.—Del cert, no. Devien ser dos quarts de tres m'ha vingut la Ursula, dient-me si faria el favor de tenir-los compte el pis, perquè, si venia la noia, no es trobés sola a casa. Això, entre veïns, són favors que no es neguen.

FRANCISCA.—I no li heu fet preguntes per treure l'entrellat?...

JOANA.—Pensa. Però era tan confós el que m'ha dit, que no donava cap mena de llum.

FRANCISCA.—I tant podia ésser veritat com mentida. Ells han de dir una cosa o altra per dissimular.

JOANA.—Què te'n penses, tu?

FRANCISCA.—Què voleu que me'n pensi? El mateix que vós. I que tothom que no tingui llana al clatell. Aquesta noia ha fugit amb algun romanço que tenia.

JOANA.—Les mateixes paraules m'he dit de pensament, quan la Ursula m'ha vingut amb la seva ambaixada.

FRANCISCA.—Però vós no n'heu sabut. Jo no hauria parat fins a fer-li cantar el com i el què de tota la història. Si et demanen un servei, natural que te l'han de pagar, tenint-te una mica de confiança. I si no te la tenen, si et fan l'afront de no explicar-te punt per punt el què ha passat, ningú et lleva el dret de preguntar tot el que et convingui.

JOANA.—No és pas per prudència que m'he perdut. Semblava el jutge del criminal de tant que l'he apretada. Però tot ha estat en va. No n'he pogut treure sinó que havien tingut un gran disgust. Potser no sabia res. O estava atùida del trastorn.

FRANCISCA.—No sigueu bonifàcia. Com no havia de saber-ho tot, la vella? Qui voleu, doncs, que fes de tapadora? El que hi ha, que en deu haver passat alguna de molt crespà. I ara la mata el remordiment.

JOANA.—Jo ja ho veia venir. Una gent de tant de misteris, havíem d'acabar amb un dalta-baix.

FRANCISCA.—Sempre ho havia dit també. No se sap què fan, no se sap de què mengen...

JOANA.—Jo primer m'havia mig temut que no fessin passar moneda falsa.

FRANCISCA.—Ca! dona. El joc era massa vist. El pare espotrassat i la filla mudada? Es de la filla que ragen les misses.

JOANA.—No sé que no es donés vergonya de viure dalt d'un colomar i anar tan embarretada.

FRANCISCA.—Voleu dir que no és d'aquestes que ballen pels cafetinots, mig nues?

JOANA.—Haurien hagut de sortir de nits. I mai no posaven els peus al carrer, tancada l'escala.

FRANCISCA.—Bé; de vegades sembla una cosa...

JOANA.—Ho sé del cert. M'he passat hores espiant-los per l'escretxa de la reixeta. I ni ells han sortit mai ni ha pujat mai ningú de fora.

FRANCISCA.—Aquest respecte si que li hem de reconèixer: els tràfecs que hagi tingut, els tenia fora de casa. I ara deu haver tocat el dos amb el seu embolic i heus aquí tot el desori. Ni el pare ni la vella no deuen saber a quin sant encomanar-se, perquè no se'ls facin terenyines a la dentadura.

JOANA.—Jo encara em temo una cosa pitjor.

FRANCISCA.—Quina?

JOANA.—Que s'hagi tirat a mar o al carril, per amagar la seva vergonya.

FRANCISCA.—Voleu dir que?...

JOANA.—Amb la vida que devia fer, no és pas per haver-se'n d'estranyar.

FRANCISCA.—I se li coneixia alguna cosa?

JOANA.—No; com a conèixer, no se li coneixia res. Déu me'n guard de llevar un fals testimoni. Però vaja; em penso que en podries posar les mans al foc, sense perill que se't socarrimessin.

(*L'Ursula obre la porta de l'escala.*)

FRANCISCA.—Calleu: la vella.

(*S'aixequen totes dues.*)

ESCENA II

LA JOANA, LA FRANCISCA I LA URSULA

JOANA.—I doncs, Ursula?

URSULA.—No ha vingut? No l'heu vista?

FRANCISCA.—Per ara, no.

JOANA.—I sempre hem estat vigilant l'una o l'altra.

URSULA.—Valga'm Déu! Tant que em reflava de trobar-la aquí. (*Es treu el mocador d'abric i el deixa al costat del canterano.*)

JOANA.—No us despacienteu. No l'hem de perdre mai l'esperança, els pobres.

FRANCISCA.—Es la única cosa que no ens cal estalviar.

URSULA.—No puc més. No em sento de les cames.

JOANA.—Seieu, dona, seieu. A la vostra edat i amb aquestes trifulgues...

(*La Ursula s'asseu a l'esquerra de la taula.*)

FRANCISCA.—I no n'heu sabut res de la noia?

URSULA.—Res; allò que se'n diu res.

FRANCISCA.—Ja és ben estrany. Perquè ella bé devia tenir costum d'anar a una banda o altra.

JOANA.—Es clar. Una sempre té les seves coneixences. I on s'ha d'emparar, quan li passa algun tropell, sinó a casa d'un amic?

URSULA.—No; no en tenia ella d'amistats.

FRANCISCA.—No és pas gaire de creure, això. La joventut vol jovent i gatzara.

JOANA.—No, dona. El que vol dir la Ursula, que ella no els hi sabia els amics...

URSULA.—No, no; si alguna amiga hagués tingut, com voleu que no la conegués? No sortia sinó amb mi i el seu pare, la criatura.

JOANA.—On volíeu trobar-la, doncs? On l'heu cercada tot avui?

URSULA.—Enlloc... enlloc i per tot arreu... Caminava, caminava!... amb la dèria que Déu me la posaria davant qualsevol hora. No ho sé el camí que he fet! No ho sé els carrers que he passat! Semblava que el cor em deia: «Ara la trobaràs, quan siguis al cap d'aquest passeig... en tombar aquella cantonada...» I mai res, mai res... Nostre Senyor se'ns ha ben acabat de girar d'esquena.

FRANCISCA (*Després d'una pausa, representen la dissimulada enquesta.*)—El que és estrany, que no hagi tornat a casa. Diuen que el colom sempre torna al colomar.

JOANA.—Si no troba parella que el desenca-mini.

URSULA.—Què voleu dir?

JOANA (*Com si fos indiscutible el sobreentès de la fugida de la noia.*)—Res, Ursula; creieu que us planyo. És un fàstic el jovent d'avui. Desentranyeu-vos, passeu totes les penes d'aquest món per pujar-los. Quan són grans i us podrien ajudar, planten pare i mare pel primer capritxo que els ilusiona.

URSULA.—Ai, no! No penseu semblant cosa de l'Agna Maria.

JOANA.—Ja el coneixem el món, Ursula.

FRANCISCA.—I us donem tota la raó. A vós i al senyor Jeroni.

URSULA.—No, no, pobreta; és un desengany ben diferent que l'ha trasbalsada. Fóra molt llarg d'explicar... I us costaria molt d'entendre.

(*Algú aixeca la balda de la porta.*)

FRANCISCA.—Ara potser és aquí.

(*Entra el senyor Jeroni: l'Ursula s'aixeca.*)

ESCENA III

La JOANA, la FRANCISCA, la URSULA i el Sr. JERONI

JOANA.—Tot sol, senyor Jeroni?

JERONI.—No ha vingut?

URSULA (*Amb una continguda duresa.*)—Ja ho veu; no ha vingut. (*Va cap el canterano.*)

JERONI.—Quin dia!... No deuen patir tant els que es moren. (*Va cap a la dreta i es treu el barret i l'abric, que la Joana posa al penjador.*)

JOANA.—Aj, senyor! No sé com no cau rendit, de tant córrer i de tantes angúnies.

JERONI (*Asseient-se a l'esquerra de la taula.*)—Si jo m'ho arribo a pensar aquest migdia!... Tan bé que l'he vista, quan anava a tombar el cap del carrer! Però estava cregut que venia a casa... Anem pel món amb una bena als ulls. Si hagués sospitat el que havia de venir, mig mort i tot, hauria tret forces de flaqueza.

JOANA.—Ah, caram! Es dir que vostè l'ha tornada a veure, la noia, després que ella ha arxat de casa?

FRANCISCA.—Naturalment que l'ha vista. No heu sentit com ho deia? Desfogui's, senyor Jeroni. Tregui-se-la tota de damunt del cor la seva pena.

JOANA.—Per això hi som els veïns: per servir-nos de descans els uns als altres.

JERONI.—Es un patir que no té nom. I tantes hores, tantes hores!... A tot arreu em semblava veure-la. Totes les noies, de lluny, tenien la seva figura i el seu aire... El cor em feia uns salts!... I caminava de pressa, de pressa... Cap no era ella! Quin segament les cames, quin nus aquí al coll, quin enterbolir-se'm la vista!... No sé com no m'he mort del desengany cada vegada.

JOANA (*Insinuànt, després d'una petita pausa.*)—El mal és que una no hi pot dir gran cosa. No sabent bé el què ha passat, qui s'arriba a donar un consell?

JERONI.—Consells! De quin ajut volen que ens fossin? Déu ens té en les seves mans. O potser el diable! Déu sembla que se n'hagi desentès de regir les coses d'aquest món.

URSULA (*Recolzada en el canterano, on s'ha quedat després d'endreçar el mocador d'abric, amb una sorda hostilitat.*)—No bescanti qui no hi té cap culpa. El diable no podria res contra nosaltres, si fossin de bona llei pensaments i obres. Són els nostres pecats que ens lliguen al coll el seu dogal.

JERONI (*Durameent, amb una ira continguda.*)

—Els nostres pecats! Hauries pogut dir la nostra deixadesa. D'aquí ve tot el mal. Ningú compleix la seva obligació avui dia.

URSULA.—Són vent, les paraules! Les veres culpes de cada u és aquí dalt, en el llibre de Déu, que estan escrites.

(*El senyor Jeroni mormola paraules que no s'entenen.*)

JOANA (*Després d'esperar si seguia la disputa.*)

—I escolti, senyor Jeroni. Una ho diu a fi de bé, naturalment. Per què no mira, Déu nos en guard, si ha tingut alguna desgràcia la seva filla?

JERONI.—També hi he anat. Amb una angúnia! Tremolava tant, que no m'entenièn.

FRANCISCA.—I res?... Per sort no hi havia res?

JERONI.—M'han dit que no... No crec que m'enganyessin.

FRANCISCA.—Ja hi pot pujar de peus! Una mentida no la diu ningú, si no n'ha de treure algun profit.

JOANA (*Després d'una pausa.*)—I què pensen fer, doncs?

JERONI.—Esperar... no podem fer sinó esperar.

FRANCISCA.—Si és que som bones per alguna cosa, no quedin. Tan la Joana com jo no més tenim una paraula.

JOANA.—I de callades no en parlem. Igual que si el tiressin dintre d'un pou, el secret que ens confin.

JERONI.—Gràcies, moltes gràcies.

JOANA.—Hi ha gent que es fica a tot arreu, no més que per tafanejar. Déu me'n preservi! Nosaltres és per voluntat que els tenim, perquè mereixen això i molt més, que els fem oferta d'ajudar-los.

JERONI.—Ningú no hi pot adobar res. Hem d'esperar... esperar el que Déu disposi.

FRANCISCA.—Els farem companyia, doncs. (*Les dues dones van per agafar una cadira.*)

JERONI.—No; vostès tenen la seva feina.

JOANA...—La feina rai! La que no fem avui la farem un altre dia.

JERONI.—Ja els seré franc. Si no s'ho haguessin de pendre malament...

FRANCISCA.—Vol dir que millor que ens en anéssim?

JOANA (*Tota tivada, agafant el paner.*)—Ah! Si molestem...

JERONI (*Aixecant-se.*)—No! Res de molèstia. Un està tan regirat!... Ni acaba d'entendre bé el què li diuen ni té esma de respondre...

FRANCISCA.—Ja ho veig què vol dir; els convé més repòs que conversa.

JOANA.—Anem, doncs, Francisca. (*Al senyor Jeroni.*) Com que som aquí al replà, si fos menester qualsevol cosa...

FRANCISCA.—I, sobretot, si torna l'Agna Maria, no estiguin de fer-nos-ho saber. Li portem tanta voluntat, pobra criatura!

JERONI.—Gràcies; moltes gràcies de tot el que han fet. (*Així que les dues dones han sortit tanca la porta.*)

ESCENA IV

LA ÚRSULA i el Sr. JERONI

(La Úrsula ha passat a la dreta. Així que estan sols, esclata.)

ÚRSULA.—Ja ho veu! Ja veu com ens hem de trobar per la seva culpa!

JERONI.—No sé com goses enraonar. Que sóc jo que no he vigilat prou? Que sóc jo qui l'ha deixada fugir, l'Agna Maria?

ÚRSULA.—Què volia; doncs? Que la tingués fermanada amb una cadena com un gos? O tançada dins d'una gàbia?

JERONI.—Tant que li havia encomanat: «Vigila! Vigila! No la deixis mai sola. Si arribava a saber la veritat, sentida com és, tindria un disgust que no te'l penses.»

ÚRSULA.—Doncs per què no la hi deia vostè la veritat? Recordi-ho! Recordi les vegades que li havia advertit: «La mentida és llavor del dimoni. Fruits de maledicció en poden eixir tan solament.»

JERONI.—I és que això esborra la teva culpa? Es que et pot fer perdonar que no hakis complert la teva obligació?

ÚRSULA.—Igual que la pensada de fer-li creure que dirigia qui sap què, allí mateix on feia una feina tan baixa! Perquè, si volia que visqués d'illusions, per què no s'empescava una altra història?

JERONI.—Que ho sap mai un el que na de venir? Vaig dir-li la primera cosa que em vingué al pensament... Per treure-la d'angúnia. Havia passat tant de temps sense trobar feina! Després, ella preguntant i jo responent, vam anar teixint tota la rondalla.

ÚRSULA.—Les rondalles són bones per cercar-hi una mica de divertiment. No per confondre-les amb la vida. (Després d'un petit silenci.) Si fos vostè sol que ho hagués de pagar, no me'n posaria cap pedra al fetge. Però ella, la pobra, quina culpa hi té en tot això? I és ella que en passa la pitjor pena. On deu ésser, la pobra criatura?... Tota sola... Tota sola i amb el cor nuat... Pel mig d'aquests carrers que tothom hi va a la seva, que una s'hi sent més deseparada, que si fos sola al mig d'un desert... Això, si no ha tingut un mal pensament, Déu ens en preservi!

JERONI (Esgarriat, amb irada violència).—Calla, maleïda! Com t'atreveixes a cridar la desgràcia? Tu, tu que ets la causa primera de tot el que ha passat i encara pot passar? Ni mai que t'haguéssim conegut ni jo ni la noia!

ÚRSULA.—Això gosa dir-me? Després de tot el que he fet? Després de tants anys que els estic servint? Només per l'amor que els tenia?

JERONI.—L'haurem pagat car el teu serviment i el teu amor!... No vull haver-te'ls d'agrair. Demà, demà mateix vendré el que convinguí... Tot el que em queda si fa menester... I et seran pagades una per una les soldades d'aquests anys... Totes aquestes soldades que retreus. (Va cap al canterano.)

ÚRSULA (Plorant en una cadira, al costat de la taula).—Com m'he de veure tractada!... Jo que tant els he estimat... No hauria passat mai, això, en vida de la senyora.

(El record de la seva dona, evocat en aquell dolorós moment, provoca una violenta emoció en el senyor Jeroni. I una gran pietat entra en el seu cor.)

JERONI (Després d'una llarga pausa).—Úrsula... Perdona'm... Reconec que n'he fet massa. Pateixo tant!... M'hi giraria a mossegades si pogués... contra tot i contra tothom...

ÚRSULA (Aixecant-se).—Som un parell de desgraciats... Perdoni vostè també, senyor Jeroni... El cor se'ns trencaria, si no ens esbravéssim.

JERONI.—Úrsula... què hem fet de mal. què hem fet de mal tu i jo, per haver-nos de veure en aquestes penes?

ÚRSULA.—Valdria més no haver vingut al món, senyor Jeroni. (Es miren i s'abracen estretament, plorant l'un i l'altre.)

JERONI (Després d'una llarga pausa, passant a la dreta).—De totes maneres, la noia tornarà... No pot ésser que no torni...

ÚRSULA.—Vol dir, senyor Jeroni?

JERONI.—Sort tinc tot avui d'anar-m'ho dient... Sinó...

ÚRSULA.—Quan puc asserenar-me una mica, ambé m'ho sembla que ha de tornar. Però, de seguida, el cor se m'oprimeix... i em vénen al pensament uns desvaris!...

JERONI (Assegut al costat de la taula).—Igual em passa a mí. Tot avui que vaig rodolant entre la por i l'esperança... Se m'acaben les forces... Em sento un cansament! I et voldria fer un encàrrec, Úrsula.

ÚRSULA.—No m'espanti, senyor Jeroni! Què vol dir amb aquestes paraules?

JERONI.—No sabem mai què pot venir. I en tinc unes ganes de reposar, de reposar sempre, sempre...

ÚRSULA.—Vostè no ens pot deixar, senyor Jeroni...

JERONI.—Escolta. No és pas que em senti dins la mort. Però ronda al meu voltant... Em veu acabat i espera l'hora... Si vinguéssim impensadament...

ÚRSULA.—I l'Agna Maria, que no hi pensa? Vostè ho ha dit que tornarà...

JERONI.—Per ella és el et parlo. Escolta. Tot el que ens queda, és dins el bagul de la meua cambra. Hi ha un paper firmat per mi, que podreu vendre el que convinguí. El tinc amantemps ha, per si feia menester. Porta l'Agna Maria al seu avi. Fora la nosa meua, és encara més segur que la voldrà.

ÚRSULA.—Treguis del cap aquests pensaments. Tots tres plegats hem d'anar-hi.

JERONI.—El que ha de venir, no hi ha persona vivent que pugui saber-ho.

(Algú aixeca la balda de la porta. El senyor Jeroni es posa dret, amb una gran ansietat; La Úrsula es tomba soptada. Entra l'Agna Maria.)

ESCENA V

La ÚRSULA, el senyor JERONI, l'AGNA MARIA

JERONI.—Agna Maria!...

AGNA MARIA (Lassa, desfeta, amb un fil de veu).—Bona nit.

(Una llarga pausa. El senyor Jeroni i la Úrsula, interdits, amb un gran tremolor part de dintre, esperen el què ha de dir la noia.)

Aquesta es treu l'abric i el barret i els deixa en una cadira. De sobte la Úrsula, que no es pot contenir més, abraça l'Agna Maria plorant, petonejant-la.)

URSULA. — Filla! Filleta meva! (*Plora amb grans sanglots. Després reprèn, com si gronxés una criatura, tenint-la sempre abraçada.*) La reina nostra!... El meu consol!... La meva alegria!...

AGNA MARIA (*Li agafa el cap amb una mà, l'aparta una mica.*) — Diga'm la veritat: tu també ho sabies tot? Sabies el què érem i les penes que passàvem?

(*El senyor Jeroni acota el cap i s'arrecona a la dreta.*)

URSULA (*L'ha deixada anar i mormola.*)—Jo era persona manada, filleta meva.

AGNA MARIA.—No és una raó. Tu havies de dir-me la veritat, tota la veritat. Havies d'estalviar-me el desengany i la vergonya.

URSULA.—Sí, és cert... Més de quatre vegades hi havia pensat... I em peneixo de no haver-ho fet. Però... El mal ja no té remei... No en parlem més. Tu ets aquí... s'han acabat les penes... No et pots pensar com hem patit... Per què has trigat tant?

AGNA MARIA.—Com volies que afrontés els que em coneixen? (*Anant a la taula.*) Fins que ha estat fosc no m'he sentit coratge de venir. (*S'asseu a l'esquerra de la taula.*)

URSULA.—Es clar... (*Acostant-s'hi.*) Deus estar decandida... El teu pare i jo tampoc no hem tastat res... Què et vindrà més de gust que t'amaneixi?

AGNA MARIA.—No vull res, Ursula.

URSULA.—I sí, filleta: bé has de menjar alguna cosa...

AGNA MARIA.—Ara no; no podria... No és de menjar que tinc necessitat... Parlar amb el papa voldria.

URSULA.—Vols dir, potser, que hi sóc de massa?

AGNA MARIA.—Perdona. Les coses que hem de dir...

URSULA.—No; no cal que m'expliquis res. Jo només vull que estiguis contenta. (*Se'n va a la cuina.*)

ESCENA VI

El senyor JERONI i l'AGNA MARIA

JERONI (*Després d'un silenci.*)—Perdona'm. He obrat malament... La intenció no era dolenta...

AGNA MARIA (*Interrompent-lo.*)—Som pobres?... Com els que paren la mà pels carrers i a la porta de les esglésies?

JERONI.—No!... tant com això no...

AGNA MARIA.—Diga'm la veritat. Vull saber tota la veritat.

JERONI.—Sí, som pobres... però tenim un petit passament...

AGNA MARIA.—Una misèria?

JERONI.—No és gran cosa, no et vull enganyar... Morta la teva mare, sense el sou que guanyava ella, vaig provar de fer negoci... tenia els diners de la meva llegítima... Sempre ha estat molt desgraciat el teu pobre pare!... Tan sols vàrem salvar això que tenim... No dona de bon tros per a viure... Per això

m'havia d'enginyar, guanyant alguna cosa fos com fos...

AGNA MARIA.—Però per què enganyar-me? Per què fer-me creure que eres un altre home que no ets?

JERONI.—Un no sap mai ben bé del cert per què les fa les coses. Jo volia que estessis contenta... Després, la una mentida porta l'altra...

AGNA MARIA.—Tant que m'havia anat il·lusionant!... I trobar-te allí... Déu meu! Quina caiguda més horrible!... (*Plora desconsoladament, el cap entre els braços, damunt de la taula.*)

JERONI.—Agna Maria... No ploris... Si jo m'ho hagués pogut pensar!... Tingues pietat del teu pobre pare... Cada llàgrima teva m'és una gota encesa al mig del cor...

AGNA MARIA (*Contenint el plor i eixugant-se les llàgrimes.*) — M'hauria volgut morir!... De vergonya i de pena.

JERONI.—Qui és desgraciat tot li surt malament... Jo havia tramut l'engany, per donar-te una mica d'alegria, perquè estessis orgullosa del teu pare, perquè no em tinguessis per una poca cosa.

AGNA MARIA.—I què hauran pensat els que t'han vist, els que sabien el que feies? Jo mudada, el barret al cap, sense treballar, i tu...

JERONI.—No et doni quimera. És per un atzar que m'has vist avui amb aquesta roba. En duia de tan vella i atrotinada els altres dies, que no semblava jo mateix.

AGNA MARIA.—I per què m'has privat d'ajudar-te? Per què no havien d'ésser meves també les teves penes?

JERONI.—Tu véns al món tot just... Tens disset anys només...

AGNA MARIA.—M'has fet molt mal. Jo t'estimava. No en podies pas dubtar que t'estimava. I he estat una mala filla per culpa teva.

JERONI.—Bondat de Déu! No hi ha hagut mai al món millor filla que tu.

AGNA MARIA.—El negre no serà blanc per més que diguis. M'he conduit com si fos dolenta de cor sense saber-ho. T'he ferit, t'he turmentat sense donar-me'n compte. Les coses que t'he arribat a dir, les bromes desapidades que t'he fet, creient certa la teva fantasia!... Cada paraula meva devia ésser un ganivet dins del teu pit.

JERONI.—Vinguda de les teves mans, qualsevol ferida em fóra dolça. Sóc tan culpable davant teu!

AGNA MARIA (*Airecant-se.*)—Oh, sí, que n'has estat! Més que no et figures. No has tingut confiança en mí... Has dubtat de la meva tendresa, del meu coratge... M'has cregut egoïsta, covarda, vanitosa.

JERONI.—No; no és pas això que em turmenta. T'he parlat de la meva desgràcia, li he donat la culpa de la misèria que passem... No és veritat, filla meva... El mal primer ve d'altra banda... (*Costant-li un gran esforç cada paraula.*) No sóc bo per res, no serveixo per res... Aquesta és la veritat. Totes les meves històries, totes les meves mentides, eren mogudes tan sols pel desig d'amagar-te-la.

AGNA MARIA.—Encara que fos cert...

JERONI (*Sense deixar-la dir.*)—No he sabut fer-te la vida que mereixies. Aquesta és la meva gran culpa. Els homes com el teu pare

no n'haurien de tenir de filles com tu, tan manyaga, tan bonica! No havia d'haver-te posat al món.

AGNA MARIA.—Per què les has de dir aquestes coses? Del teu fingiment, de la teva desconfiança em dolc només.

JERONI.—Espera't. No he acabat encara. Tinc una excusa. A pagès me n'hauria sortit; la terra lleva, els massovers paguen... Es per a viure a ciutat que no tinc empresa. Però a ciutat no hi viurem més.

AGNA MARIA.—No?

JERONI.—Demà mateix marxareu tu i la Úrsula. Marxareu a casa el teu avi.

AGNA MARIA (*Reculant.*)—No: mai! A casa l'avi mai!

JERONI (*Seguint-la.*)—Fa molts anys que m'ho guardo en reserva. S'ha acabat; fora patir. Seràs la pubilla Masvidal, la pubilla més rica d'aquestes terres.

AGNA MARIA (*Passant a la dreta.*)—No en vull res d'un home que et tirà al carrer, que bescantà la meva mare, que no volgué que jo naixés a casa seva.

JERONI.—Pel meu repòs, Agna Maria!... Ho has de fer pel meu repòs! És la teva felicitat, el teu benestar...

AGNA MARIA.—I encara que jo volgués anar-hi... Com pots creure que l'avi em voldria a casa seva?

JERONI.—N'estic cert, ben cert.

AGNA MARIA.—Sempre has de viure d'il·lusions! No tindràs mai cura.

JERONI.—No; no són il·lusions, Agna Maria. No pot ésser que el teu avi et tingui davant i pugui pensar en les velles rancúnies. No pot ésser que et pugui tancar la porta de casa seva, quan et vegi arribar tota sola i tan bonica...

AGNA MARIA.—Sola has dit?

JERONI (*Penedint-se d'haver-li escapat.*)—No!... Sola no, naturalment... La Úrsula et farà companyia.

AGNA MARIA.—I tu?

JERONI (*Amb un pàllid somriure, levant-hi importància.*)—No passis ànsia per mí. A qual-sevol banda el trobaré un petit recó, per esperar la mort amb tot descans.

AGNA MARIA (*Amb una gran emoció.*) — Sant home!

JERONI.—Només desitjo una cosa en aquest món, filla; la teva felicitat.

AGNA MARIA.—Jo també vull ésser feliç. Però vull ésser-ne a la meua manera, sense separar-me dels que estimo, sense llençar-los com un estre inútil. He pensat molt aquesta tarda! M'he fet molt vella en poques hores! Vida nova d'avui endavant. Escolta; que en tindries molta pena d'haver-me de donar el govern de casa?

JERONI.—Filla meua! Em faràs un favor que no te'l penses. Ha nascut per ésser manat el teu pobre pare.

AGNA MARIA.—I bé, doncs; res de moure'ns de Barcelona, res de demanar acolliment a qui ens té tan oblidats, que ni serva memòria que siguem al món. Jo sé brodar, sé cosir... No em costarà res d'aprendre un ofici... El que ens pugui mancar per viure descansadament, ho guanyaré de sobres.

JERONI (*Amb una gran energia.*)—Ah, no! Això mai! És a mí que em toca treballar per tu.

AGNA MARIA.—Ja has patit prou, ja t'has humiliat prou! El tens ben guanyat una mica de descans.

JERONI.—No pot ésser, filla meua. Tu no coneixes la ciutat. Has viscut massa reclosa entre la Úrsula i el teu pare. Treballar tu, de cap manera. En tindria un remordiment.

AGNA MARIA.—Remordiment?

JERONI.—Tu no en saps res dels parany; de les temptacions que volten les noies. Tots els vicis, totes les males passions roden al seu voltant, com llops que oloren carn fresca. Tinc por!... Una por horrible!... Tu tan tendre, tan pura!...

AGNA MARIA.—Altra vegada dubtes de mí? Creus que no sabria evitar-los, els parany? Que no les resistiria les temptacions?

JERONI.—Perdona'm, filla. En tinc una gran vergonya. Ja ho sé que t'ofenc i no t'ho mereixes. És més fort que la meua voluntat, més fort que la certitud de la teua honestetat i del teu coratge. La por em mata. Una por folla, que me'n sento amarat de cap a peus. Hem tingut sempre una sort tan maleïda! No; no vull que hagus de bracejar contra els desigs vils, contra les brutals escameses, contra les traïdores seduccions. Déu nos en guard que defallissis un instant, que el corrent fos més fort que tu, i les aigües corrompudes et colguessin!

AGNA MARIA.—Altres n'hi deu haver que s'hi barallen i se'n surten.

JERONI.—Tant se me'n dona del que fan les altres. No són la meua Agna Maria. Lluny de tu el podrimener de la ciutat. Si no hi hagués altre remei, aniria a captar per tu. Robaria, mataria si fos menester, per tenir-te salvada i segura.

AGNA MARIA.—Cal trobar una altra cosa, doncs. *(Puja cap al fons per darrera la taula.)*

JERONI.—Ei remei ja te l'he dit. Vés a recollir-te a casa el teu avi. Si altre camí de salvació hi hagués, l'hauria prou trobat, tant temps que el cerco.

(L'Agna Maria es gira de sopte, les mans juntes i la cara enriolada.)

AGNA MARIA.—Oh, papà! Quin parell de benaventurats, tu i jo!

JERONI (*Confós.*)—Per què ho dius?

AGNA MARIA.—M'envania d'haver-me fet de sobte una persona gran i sóc una criatura sense cap enteniment. I tu molt més infant encara.

JERONI.—No t'entenc, filla meua.

AGNA MARIA.—Tantes angúnies, tantes angúnies, i tot plegat és senzill que no pot ser-ho més. Per què hi hem de viure a ciutat si tant t'espanta? Per què no n'hem de marxar de Barcelona?

JERONI.—Marxar... A on?

AGNA MARIA.—No deies que tenim parents a Figueres?

JERONI.—Som parents de tan lluny!

AGNA MARIA.—Donar-nos raó del què allí podem fer, no és cap gran sacrifici. Escriu-los avui mateix. És la salvació, creu-me. Vida nova, papà, vida nova! Jo aprendre de modista, de planxadora, del que més pugui convenir. Aquests diners que dius que ens queden, serviran després per a establir-me... Amb quin delit treballaré per fer-te una bona vellesa!

JERONI (*Indecís, després d'una pausa.*)—Però... i jo?... Què faré jo?...

AGNA MARIA.—Tà? Descansar, passejar-te... pendre el sol a l'hivern i la fresca a l'estiu.

JERONI (*Recant-li haver-ho de dir.*) — No pot ésser!... No m'hi podria pas avesar. Tot el dia, tot el sant dia plegat de mans!... Veient tothom que he de viure a costes teves!...

AGNA MARIA (*Després d'una petita pausa, amb una punta de duresa.*)—Què hem de fer, doncs? Morir-nos de gana? Rebaixar-te com fins avui, acceptant tota mena de feines vergonyoses? Caure sempre més i més avall dins el pou de la misèria? I per què, veiam? Sembla mentida que els ulls no se t'obrin! Si tu no t'has pogut encaminar, no és natural que jo t'ajudi? No són pares i fills una cosa mateixa? Tot, tot ho podem acceptar els uns dels altres sense cap humiliació.

JERONI (*Tot ell regirat.*)—Agnà Maria!... No sóc mereixedor d'aquesta gran sort de tenir una filla com tu. (*Agenollant-se.*) Perdona'm!

AGNA MARIA.—No! Això no! Aixeca't si et plau.

JERONI.—Deixa'm! Te n'he de fer la confessió. Quina pena! Quina pena i quina vergonya! Ara ho he vist... Ho he vist clarament... M'ha estat un cop de ganivet a les entranyes pensar que hauria de viure del que guanyessis tu i que tothom ho sabria! Perdona'm! T'he sacrificat, us he sacrificat a tots a les meves cabòries...

AGNA MARIA.—No tornem a retreure el passat. Has fet el que has pogut.

JERONI.—La Úrsula tenia raó! Ella va posar el dit a la llaga! He estat un sac d'orgull! Res més que un sac d'orgull! Aquí als teus peus vull confessar-me'n i penedir-me'n.

AGNA MARIA.—M'avergonyeixes. No és una filla teva, qui ha de dir si has ben o mal obrat.

JERONI.—Tu ets la primera víctima de les meves errades! Tu, tan bonica, tan amorosa!... Tinc una gran necessitat de descarregar-me la consciència. Agnà Maria!... era la meua vanitat, res més que la meua vanitat, que no volia que et posessis a treballar per mí. No me'n sabia conformar, que la meua filla anés amb el paquet de la feina pel carrer, que es pogués veure renyada, maltractada... Ho tenia per un rebaixament, per un afront... Jo! Jo què no sóc res!... que no valc res!...

AGNA MARIA.—Calla! Em fas mal. Per què has de dir aquestes paraules?

JERONI.—M'he d'humiliar! En penitència dels meus pecats de supèrbia i de mentida. Misèria humana! Dintre meu tot era disfressa. Havia vestit de bons sentiments les meves vergonyes... Fora l'engany! Fora la falsedat! Tothom m'ha de veure com hauré de mostrar-me als ulls de Déu a l'hora de la mort. Escolta: he parlat de la por dels perills que

et podien escometre... No era per tu principalment que els temia... Era per mí, pel mal nom que me n'hauria pervingut!...

AGNA MARIA.—No et vull creure! No em faràs creure que no m'estimaves!

JERONI.—Sí; sí que t'estimava. Però—és ara que me n'adono, trist de mí!—no era de prou bona llei l'amor que et tenia. Pensava en el meu contentament, en la meua vanagloria, tant o més que en el teu bé. Si t'hagués estimat ben de debò, desinteressadament, sense ombra d'egoisme, tal com ha d'ésser l'amor d'un pare per un fill, no hauria sacrificat la teva joventut... no t'hauria condemnat a la misèria per un fantasma, per la por del que pogués pensar la gent de mí. Perdona'm! Perdona'm!

AGNA MARIA.—Sossega't. Es el temor d'haver caigut en gran pecat, que et fa trobar gust en turmentar-te. Aixeca't i posa't en repòs. (*L'ajuda a aixecar-se.*) Encara que tots plegats fóssim molt culpables, hem sofert tant avui, que quedaríem nets de culpa.

JERONI.—Tota la bondat del món és en tu, Agnà Maria!

ESCENA VII

El Sr. JERONI, l'AGNA MARIA i la ÚRSULA

ÚRSULA (*Obrint, temerosa, la porta de la cuina.*)—Perdonin. He amanit una mica de sopar. Que podré venir a parar taula?

AGNA MARIA.—Alegra't, Úrsula! Hem trobat el nostre camí. Quin dia de primavera, avui! (*Abraçant el seu pare.*) Quin dia de primavera!

ÚRSULA (*Les mans obertes, els ulls al cel, les llàgrimes cara avall i a la boca la claror d'una rialla.*)—Lloat sia Déu ara i per sempre! Quan més sense remei sembla el nostre penar, més a prop ens té a punt el consol i l'alegria!

JERONI. (*Amb la noia damunt del pit.*)—Senyor! Per què m'heu fet tan poca cosa? He estat una trista fulla al mig de la ventada d'aquest món. Vull creure en la vostra bondat i en la vostra misericòrdia! La meua mesquinesa no els pot destriar els vostres intents. Doneu a la meua filla tot el que m'heu llevat tan durament a mí! Feu-la clara de seny, ferma de voluntat, el cor ple d'ardidesa, i em tindrè per content i pagat del meu calvari!

FI DE L'OBRA

OBRAS DE L'AUTOR

- PER LA VIDA, novel·la.
- QUAN UN HOM FA NOSA, novel·la.
- EMPORDANESA, novel·letes.
- REVOLTA, novel·la.
- DE L'ERGÀSTULA, impressions del captiveri.
- SCHERZO, comèdia, en un acte.
- UN COP D'ESTAT, comèdia, en un acte.
- EL DRAC, assaig de drama popular, en un acte.
- L'ENDEMÀ DE BODES, comèdia, en tres actes.
- EN JOAN BONHOME, comèdia, en quatre actes.
- SENYORA ÀVIA VOL MARIT, comèdia, en quatre actes.
- PÀTRIA, tragicomèdia, en tres actes.
- APRETATS PERÒ NO ESCANYATS O UNA LLENGUA DE MAL CAMÍ, sàinet en un acte.
- SANG BLAVA, comèdia, en tres actes.
- DAMIÀ ROCABRUNA, EL BANDOLER, tragicomèdia, en tres actes.
- LA MEL I LES VESPES, comèdia, en tres actes.
- REI I SENYOR, tragèdia domèstica, en tres actes.
- PAPALLONES, comèdia, en tres actes.
- FLACS NAIKEM, FLACS VIVIM..., comèdia, en tres actes.
- QUAN PASSAVA LA TRAGÈDIA, comèdia, en quatre actes.
- NO TAN SOLS DE PA VIU L'HOM, comèdia, en tres actes.
- TARDANIA, comèdia, en tres actes.
- PRIMERA VOLADA, comèdia, en tres actes.
- PUPUT O EL JOC DE L'AMOR I L'INTERÈS, comèdia, en tres actes.
- MARIA LLUÏSA I ELS SEUS PRETENDENTS, comèdia, en tres actes.

LA ESCENA CATALANA

SUBSCRIPCIÓ: Un semestre, Fora: 5'50 ptes. - No s'admeten subscripcions per l'interior

Administració: Tapineria, 4 : LLIBRERIA BONAVIA : (Teléf. 17325)

LLISTA D'OBRES EN EXISTÈNCIA, A 50 CENTS.

- 1.—LES JOIES DE LA ROSER, 3 actes, Pitarrà.
- 3.—MAL PARE!, 4 actes, J. Roca i Roca.
- 9.—EL FERRER DE TALL, 3 actes, Pitarrà.
- 13.—LA TOSCA, 4 actes, Victòria Sardon.
- 15.—LA MORT CIVIL, 4 actes, Paolo Giacometti.
- 19.—REI I SENYOR, 3 actes, Josep Pous i Pagès.
- 20.—MONTMARTRE, 4 actes, Pierre Frondaie.
- 24.—EL MÉS PETIT DE TOTS, 3 actes, J. M. Folch i T.
- 27.—ELS PASTORETS, 5 actes, de J. M. Folch i Torres.
- 29.—FLORS I VIOLES I BOCA D'INFERN, de P. Crehuet
- 55.—L'ALCALDE DE STILMONDE, 3 act., de Maeterlink
- 61.—ELS DOS SERGENTS FRANCOSOS, drama 3 actes.
- 76.—ELS PELATS DEL 66, vodevill en tres actes.
- 97.—MARXA NUPCIAL, dos actes, de J. Montero.
- 98.—L'AMORETA D'EN PIU, tres actes, de Burgas.
- 99.—EL JARDINET DE L'AMOR, tres actes, Sagarra.
- 104.—LA PRIMERA VEGADA, en 3 actes.
- 119.—A L'OMBRA DE MONTJUICH, 3 actes, Vallmitjana
- 121.—EL VANO DE LADY WINDERMORE, 3 actes.
- 122.—LA RIQUESA DE SIMÓNIDES, 3 actes, Maristany
- 125.—PER NO SER TRETZE, LA CASAMENTERA, A LA PREVENCIÓ. Comèdies en un acte.
- 126.—EL BARÀNDER, 3 actes, de J. Vallmitjana.
- 129.—EL MATRIMONI SECRET, 3 actes, de Sagarra.
- 130.—CLAVE, 4 actes, J. Montero.
- 135.—LA CASA DE TOTHOM, 3 actes, Morató.
- 139.—CANTS D'ORIENT, 3 actes, Vallmitjana.
- 141.—DON PAU DELS CONSELLS, 2 actes, Vallmitjana
- 152.—L'ESPECTRE DEL SR. IMBERGER, 3 actes, Montero.
- 155.—LA CAMPANA DE GRÀCIA O EL FILL DE LA MARIETA, 4 actes, d'Amichatis i Màntua.
- 158.—L'EMBRUIXADA, 3 actes, Mora.
- 160.—II NÚM., DEDICAT A LA MORT D'EN GUIMERA
- 163.—EL LLADRE DE NINES.—LA MARE DEL TORERO.—LA CREU DE GUERRA. (Amichatis i Màntua).
- 165.—LES NOIES ENAMORADES, 2 actes, d'Avell Artís
- 175.—ELS COMEDIANTS VUITCENTISTES DEL TEATRE CATALÀ. (Número extraordinari, 1'50 pessetes.)
- 181.—NÚMERO DEDICAT AL PRIMER ANIVERSARI DE LA MORT D'EN GUIMERA. (1 pesseta).
- 182.—EL BON LLADRE, de Salvador Bonavia.
- 183.—CORPUS!, 3 actes, de A. Roure.
- 187.—SENY I AMOR, AMO I SENYOR, 3 actes, Artís.
- 189.—EL COMTE MITIACANA, 3 actes de V. Castany.
- 190.—L'ANELL MERAVELLÓS, 3 actes, Folch i Torres.
- 192.—DÉU HI FA MÉS QUE NOSALTRES. 2 act., Soldevila.
- 195.—TEMPS ENÇA. TEMPS ENLLÀ.... farsa en tres actes, de A. Carrión i E. Lluelles.
- 196.—NÚM. DEDICAT A SANTIAGO RUSIÑOL (80 cts.)
- 200.—EL MAL PAGADOR, 4 actes, de P. Crehuet.
- 201.—LLIGA DE PROTESTANTS, un acte, Burgas. SORTIR AMB LA SEVA, un acte, Martí.
- 202.—L'AMIGA, EL CAPRITXO I EL QUE PAGA, 3 actes, d'Amichatis.
- 207.—LA MARQUESA QUE NO SAP QUE TÈ, 4 actes, de J. M. Folch i Torres.
- 208.—NÚMERO DEDICAT AL SEGON ANIVERSARI DE LA MORT D'EN GUIMERA (1 pesseta)
- 209.—EL DETECTIU JEP-ROCH-HOMS, SERVEI D'AMIC, RELACIONS FORMALS, comèdies, S. Bonavia.
- 211.—PARELLES AL VOI, 3 actes d'E. Lluelles.
- 212.—BROMES I VERES, 3 actes, de P. Crehuet.
- 213.—LA DONA VERGE, 3 actes, de M. Fontdevila
- 214.—EL SECRET DE LA CAPSA D'OR, 3 actes, de Josep Maria Folch i Torres.
- 215.—MARCAL PRIOR, cinc actes, de J. M. Sagarra.
- 216.—EL BRESSOL DE JESÚS, 5 actes, de Pitarrà.
- 217.—L'OBSTACLE, drama, 3 actes, d'Enric Lluelles.
- 218.—L'INFANT QUE NO SAP SON NOM, 3 actes, de Josep M. Folch i Torres.
- 220.—LA REINA DEL MERCAT, 3 actes, d'A. Roure.
- 221.—NO ÉS MAI TARD SI EL COR ÉS JOVE, 3 actes, d'Avell Artís.
- 225.—ELS MILIONS DE L'ONCLE, 3 actes, C. Soldevila
- 226.—LLADRES DE FRAC, 4 actes, trad. Vila i Pagès.
- 227.—JESUCRIST, 5 actes, de Fidel Grifol.
- 228.—MARIONETES, 5 actes, de E. Lluelles.
- 229.—COM ELS OCELLS, LES ARRACADES DE LA VERGE, LES CONFIDÈNCIES DE NINETA, EL MENUT DEL SAC, de J. M. Folch i Torres.
- 230.—A BARCELONA, 4 actes, de J. Montero.
- 232.—LA TRANQUIL·LITAT, CAFÈ, sàinet en 2 actes. MARCEL, O EL TRIOMF DE LA POESIA, un acte, de Ll. Capdevila.
- 233.—LA VERGE DE L'INFERN, drama en 3 actes de Vidal i Planas i Lluelles.
- 234.—EL CASORI DE LA TRESINA, LA DAMA ROJA, «LA CAYA», sàinets en un acte, d'A. Roure
- 235.—CORS DE MARE, 3 actes, trad. de F. Ortiz.
- 236.—LES DELÍCIES DE LA LLAR, 3 actes, Hennequin
- 239.—LA CARAVANA PERDUDA, 3 actes, Vallmitjana.
- 240.—LA RONDALLA DEL MIRACLE, 3 actes de J. M. Folch i Torres.
- 242.—ELS CINC SENTITS, comèdia, 3 actes, d'A. Artís
- 243.—EL DRET DE LES DONES, 3 actes, A. Roure.
- 244.—L'EMIGRANT, 3 actes, de S. Bonavia Panyella.
- 245.—LA VALL DE JOSAFAT, 3 actes, de P. Crehuet.
- 246.—L'ASSASSINAT DE LA SENYORA ABRIL, 3 actes, de J. M. de Sagarra.
- 247.—L'LEGINT «TARZAN DE LOS MONOS», 2 actes, «MA DAME MUNDETA», 1 acte, de J. Montero.
- 248.—IES PÍLDORAS DAURADES, 2 actes, Ll. Pisparró.
- 249.—T'ESTIMO!..., comèdia, 3 actes, d'A. Roure.
- 250.—EL REI PER FORÇA, 3 actes, de Ll. Capdevila.
- 251.—ISABEL CORTÈS, VDA. DE PUJOL, 3 actes, Artís
- 252.—EL CAVALLETER IMMORAL, 3 actes, Fontdevila.
- 253.—LA CREU DE SANT JORDI, 3 actes, C. Eimeric.
- 254.—LA PRINCESA BLANCA-NEUS, 3 actes, J. Canigó
- 255.—EL 13.000 PELAT (LA NEGRA), 3 actes, Samsó.
- 256.—EL TEC DE PASQUA, 3 actes, d'A. Roure.
- 257.—L'HEREU RIERA, 3 actes, d'Oliva i Mora.
- 258.—EL CASTELL I LA MASTIA, 3 actes, de C. Roure.
- 259.—LA LLÚCIA I LA RAMONETA, 3 actes, Sagarra.
- 260.—EL RAM D'OLIVERA, 3 actes, de P. Crehuet.
- 261.—PUPUT, 3 actes, Pous i Pagès.
- 262.—EL MARIT DE LA VIDUA, 3 actes, d'A. Roure.
- 263.—MARIANGELA, 3 actes, d'A. Collado.
- 264.—ELLA, ELL I UN CAFÈ ROMÀNTIC, NOU MII PTES., UNA SENYORA VELLA, de F. Madrid
- 265.—ELS FARITZEUS, 3 actes, Apeles Mestres
- 266.—L'ASTUTA DISPESERA, 3 actes, P. Cavallé.
- 267.—LA MEVA MARE, 3 actes, de Ll. Millà.
- 268.—LES SENYORES DE GUIX, 3 actes, de F. Grifol.
- 269.—LA FLORISTA DE LA RAMBLA, 3 actes, A. Roure
- 270.—VIATGE PRODIGIOS D'EN PERE-SENSE-POR, tres actes, de J. Folch i Torres.
- 271.—A MEMORIA D'IGNASI IGLESIES. (1 pta.)
- 272.—L'AMIC DE LES DONES, 5 actes, trad. Vilaregut
- 273.—LA CAPUTXETA VERMELLA, 3 actes, J. Canigó.
- 274.—LA NOVICIA DE SANTA CLARA, 3 actes, Vilaregut
- 275.—LA GUAPA DEL BARRI, 3 actes, F. Oliva.
- 276.—CARLETS, HOME DE MOLTS OFICIS, P. Crehuet.
- 277.—LA PERLA DE LA VIRRHINA, 3 actes, d'A. Roure
- 278.—LES LLÀGRIMES D'ANGELINA, 3 actes, Sagarra
- 279.—UN CAP DE TRONS, 3 actes, trad. J. Moliné.
- 280.—MIMI, 5 actes, Montero.
- 281.—LA MARY PICKFORD DEL CARRER DE L'HOSPITAL, 3 actes, de G. A. Màntua.
- 282.—EN FANALET, L'HOME DE LA BARRA, d'Amichatis.
- 283.—ELS TRES TAMBORS, 3 actes, de Canigó.
- 284.—LA BRUIXA BLAVA, 3 actes de J. Vallmitjana.
- 285.—QUAN EL COR PARLA, 3 actes de J. Bernat i Duran
- 286.—LA GLORIA, 3 actes, de R. Garibó.
- 287.—LA PUBILLA DE L'HOSTAL, 3 actes, d'A. Roure.
- 288.—MAMA POLÍTICA, 3 actes, de Pompeu Crehuet
- 289.—COM MES PETITA ES LA NOU... 3 actes, Vilaregut
- 290.—EL DOCTOR RAFART, 2 actes, LA CASA DE LA TRANQUIL·LITAT, 1 acte, de A. Barbosa.
- 291.—EL PUBILL, 3 actes, de Pitarrà.
- 292.—PENSIÓ RAMONA, 4 actes, de I. Sierra.
- 293.—DIMECRES DE CENDRA, 3 actes, d'A. Collado.
- 294.—EL SECRET D'UN CRIM, 3 actes de Ll. Millà.
- 295.—LA VIDA D'UN DEL PÚBLIC EXPLICADA PER ELLI MATEIX, 3 actes d'Amichatis.
- 296.—EL MISTERIOS JIMMY SAMSON, 3 actes. Costa.
- 297.—EL SOMNI DE LA VENTAFOLS, 3 actes de F. Grifol
- 298.—LA LLEONA, 3 actes d'Alfons Roure.
- 299.—EL PROCES DE MARY DUGAN, 3 actes, trad.
- 300.—L'AUCA D'EN PATUFET, 3 actes, Folch i Torres.
- 301.—LA PRINCESA DORMIDA, 3 actes de J. Canigó.
- 302.—LA QUIMETA MACA, 3 actes, adapt. de S. Vilaregut.
- 303.—EL FAKIR BENGAPUR, 3 actes, versió de J. M. Planes.
- 304.—ESCOLA DE SENYORES, 3 actes, de C. Soldevila.
- 305.—LA NOIA DELS BRILLANTS, 3 actes, de F. Oliva.
- 306.—EL PARADÍS ARTIFICIAL, 4 actes, de G. A. Màntua.
- 307.—LA SORPRESA D'EVA, 3 actes, de Millàs-Raurell.

- 308.—EL PRIMER PIS BAIXANT DEL CEL, Grahit-Palahi
LA JOIA D'UN DIA D'ESTIU, J. Farré.
309.—MOLOCK I L'INVENTOR, 3 actes de A. Carrion.
310.—K. O. L'IDOL DE LES DONES, 3 actes d'A-
michatis.
311.—EL NOI DE LA TALLARONA, 3 actes d'A. Roure.
312.—BABY, LA VENTAFOCS N.º 52, 3 actes, F. Madrid.
313.—LA DONA, EL VALENT I EL MARIT, Collado.
314.—EL CARRER, 3 actes. Trad. Millàs Raurell.
315.—LA LEGIÓ D'HONOR, 2 actes, de V. Mora.
316.—LA TAVERNA D'EN MALLOL, 1 acte. EL CAMI
DE LA FÀBRICA, 1 acte, de V. Mora.
317.—PORCELLS I GARRINETS, 2 actes, J. E. Morant.
318.—PETER'S BAR, 3 actes, R. Viñas.
319.—EL CRIM DE VERA MIRZEWA, Capdevila-Lluellas.
320.—LA DAMA DE LES CAMELIES, Vilaregut.
321.—ELS FILLS DEL CARRER, 3 actes, Amichatis-Oliva.
322.—LES BURES DEL MAS, 3 actes, Pitarra. (60 cts.)
323.—EL GENDRE DEL SENYOR PERERA, Vilaregut.
324.—EL TIMBALER DEL BRUC, CLÍNICA DE BELLE

- SA, LA CANCÓ DEL DIA, L'ART DE L'AGULLA,
d'A. Roure
325.—LA FLOR DEL LLIRI BLAU, de J. Canigó.
326.—LA VEINA DEL TERRAT, de G. A. Mantua.
327.—ELS PASTORETS, BELLUGUET I BIELÓ, J. Morera.
328.—L'ADROGUER DEL CARRER NOU, de C. Arniches.
329.—ELS PASTORETS A BETLEM, de J. Canigó.
330.—LA LLOTJA, 3 actes. Millàs-Raurell.
331.—LA CREACIÓ D'ADAM, 3 actes; LILLI, 1 acte, i LEO
NOR, 1 acte, de C. Soldevila.
332.—EL REI DE LA LLANA, d'A. Roure.
333.—LA TAQUILLERA DEL CINEMA, de S. Mantua.
334.—EL REI QUE NO REIA, J. Folch i Torres.
335.—ROSA DE LIMA, 3 actes, Guimerà-Amichatis.
336.—LA MARE DE HAMLET, 3 actes, Millàs-Raurell.
337.—BERNAT XINXOLA, 3 actes, d'A. Roure.
338.—D'AQUESTA AIGUA NO EN BEURE, 3 actes, de
J. M. Folch i Torres.
339.—AVENTURA SENTIMENTAL D'UNA MINYONA,
3 actes. Adap. Madrid-Nadal.

PER DARRERA VEGADA

LOT GANGA

13 obres dramàtiques (20 actes) per 4 pessetes
qual preu fort és de 16 pessetes

Les obres que componen aquest Lot, són:

	Preu fort
«Sogra i Nora», comèdia en tres actes, de J. Pin i Soler.	2 ptes.
«La Sirena», drama en quatre actes, de J. Pin i Soler .	2 »
«La Verge de la Roca», drama en 3 actes, de P.A. Torres	2 »
«Poruga», diàleg dramàtic, de J. Pin i Soler	1 »
«La Gallarda del Roser», comèdia en un acte, de A. Bori Fontestà	1 »
«La Ingènu», comèdia en un acte, de Ll. Suñer C.	1 »
«La Bohème», comèdia en un acte, de Ll. Suñer C.	1 »
«Un clau al Pany», comèdia en un acte, de O. P.	1 »
«Messalina», comèdia en un acte, de A. Ferrer i Codina.	1 »
«Els Dos Conills», comèdia en dos actes, de Frederic Fuentes	1'50 »
«Els Segadors de Polònia», drama patriòtic, en un acte, de Josep Burgas	0'50 »
«Un Mosquit d'arbre», comèdia en un acte, de J. Feliu i Codina	1 »
«Un anglès a Mataró», comèdia en un acte, de Andreu Brasès	1 »
Preu total.	16'00 pts.

En Lot de Ganga es dona per 4 pessetes

Acabats els Lots, tornaran a vendre's les obres al seu preu fort.

Per Correu, certificat: 4'50 pessetes

Els nostres Corresponsals vendran el Lot a 5 pessetes.

DEMANI'S A CASA EN BONAVÍA
Tapineria, 13 : BARCELONA

OBRA NOVA

ART DE BEN MENJAR

LLIBRE CATALÀ DE CUINA

Entrepassades, Sopes, Salses, Ous, Entrants
variats, Peixos, Carns, Viram i Caça, Verdures,
Pastisseries, Confiteria

Preu: 5 pessetes

Per correu certificat: 5'35 pessetes

(Descompte als nostres Corresponsals)

Acaba de sortir

Les tombes flamejants

Poesies patriòtiques

VENTURA GASOL

Obra que ha d'assolir un remarcats èxit

Preu: **UNA** pesseta

(Descompte als nostres Corresponsals)

JA HA SORTIT

POMELLET D'ENHORABONES

ART DE FELICITAR EN VERS, per **A. DE RIUS VIDAL**

Volum XVII de la BIBLIOTECA BONAVIA

Preu: **60** cèntims

(Descompte als nostres Corresponsals)

Demani's a **SALVADOR BONAVIA**
Carrer Tapineria, 13. -- **BARCELONA**

R. 3549

833.6 (05) (46.71 Bon.)